

T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

137293

YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARININ YÖNETİMSEL SORUNLARI
(TUNCELİ İLİ ÖRNEĞİ)

137293

YÜKSEK LİSANS TEZİ

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

HAZIRLAYAN

Yücel FİDAN

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÜSTÜNER

MALATYA, 2003

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE;

İş bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: (İmza)

Adı Soyadı:

Ünvanı:

Prof. Dr. Battal ASLAN
İnönü Ün. Eğt. Fak.
Eğitim Bilimleri Bölümü Öğr. Üyesi

Üye: (İmza)

(İmza)

Adı Soyadı:

Burhanettin Şenmez

Ünvanı:

İkt. İkt. Dr.

Üye: (İmza)

(İmza)

Adı Soyadı:

Mehmet ÜSTÜNER
(Danışman)

Ünvanı:

Yrd. Doç. Dr.

(İmza)

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

09.03.2008
İmza

Prof. Dr. S. Kemal KARTAL
Enstitü Müdürü
(İmza)

ÖNSÖZ

Eğitim, toplumların ekonomik ve sosyal kalkınma düzeyini belirleyen etkenlerin başında gelir. Kalkınmış ve kalkınmakta olan ülkelerde eğitimin, devletin bir görevi olarak kabul edilmesinin nedeni, eğitimin topluma olan etkisidir. Bu görüşle eğitim, kendisinden beklenen görevlerini yerine getirirken siyasal, toplumsal ve ekonomik açıdan ülke çıkarlarına uygun olmalıdır.

Ülkemizde 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu gereğince, nüfusu az ve dağınık olan yerleşim birimlerinde bulunan ilköğretim çağındaki çocuklar ile maddi olanaklardan yoksun ailelerin çocuklarına çağdaş ortamlarda eğitim öğretim vermek amacıyla yatılı ilköğretim bölge okulu (YİBO) ve pansiyonlu ilköğretim okulu (PİO) açılmaktadır. Bu araştırma, YİBO'ların işleyişi ve yönetsel sorunlarının bu okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. YİBO'ların işleyişi ve yönetsel sorunlarının bu okullarda görev yapan öğretmenlerin cinsiyet, branş, çalışma süresi ve öğrenim düzeyi değişkenleri bakımından görüşleri istatistiksel olarak analiz edilmiş ve ulaşılan bulgular yorumlanmıştır.

Bu konuda araştırma yapmam için beni yönlendiren ve araştırmam süresince değerli görüşlerini esirgemeyen Danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÜSTÜNER'e; İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği Anabilim Dalı Öğretim Elemanlarına, anket uygulamasına katılan Tunceli ilindeki YİBO'larda görev yapan değerli öğretmenlere, araştırmanın tamamlanmasında beni sürekli yüreklendiren ve tezin redaksiyonunda destek veren değerli eşim Edebiyat Öğretmeni Deniz FİDAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Malatya, Kasım 2003

Yücel FİDAN

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları(YİBO)' ndaki yönetsel sorunları öğretmen görüşlerine göre ortaya çıkarmak ve öğrenim düzeyi, cinsiyet, öğretmenlik alanı ve çalışma süresine göre bu sorunlara ilişkin görüşlerin farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir.

Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Tunceli ilindeki 9 YİBO' da bulunan bütün öğretmenler oluşturmaktadır. Evren ve örneklem aynı olup, 99 öğretmeninden oluşmaktadır.

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen ve iki bölümden oluşan anket kullanılmıştır. Birinci bölüm öğretmenlerin kişisel özelliklerini, ikinci bölüm ise yönetsel sorunları içeren sorulardan oluşmaktadır. Yönetsel sorunlar, üç boyut altında toplanmıştır. Bu boyutlar; yönetim, pansiyon hizmetleri ve öğrenci hizmetleridir.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde öğretmenlerin kişisel özelliklerinin belirlenmesinde ve yönetsel sorunların düzeyinin belirlenmesinde Frekans, Aritmetik Ortalama ve Yüzdelikler hesaplanmıştır. Sorunların cinsiyet ve öğretmenlerin branşına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde T testi ; sorunların öğretmenlerin öğrenim düzeyi ve çalışma süresine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Araştırma sonuçları, yönetsel sorunlardan pansiyon hizmetleri boyutundaki sorunların diğer boyutlardan daha fazla önemli görüldüğünü göstermiştir. Yönetsel sorunların bütün boyutlarındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri ortalamaları sınıf öğretmenlerinde branş öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde çıkmıştır. Araştırma sonuçları, yönetim ve öğrenci

hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu göstermiştir ($t=2,50$). Yönetimsel sorunlar yüksek lisans öğrenim düzeyine sahip olan öğretmenlerce diğer öğrenim düzeyine sahip öğretmenlerden daha yüksek düzeyde algılanmıştır

Anahtar Sözcükler: Yönetimsel Sorun, Yatılı İlköğretim Bölge Okulu(YİBO)

ABSTRACT

The purpose of this study was to determine the administrative problems of Primary Education Boarding District Schools (PEBDS) according to teachers' view and to determine whether the problems to the teachers' view differ depending on the teachers' educational level, sex, branch and time of working.

The descriptive screening model was used in this research. The populations of the research are all the teachers who work at nine Primary Education Boarding District Schools (PEBDS) in Tunceli. The sample and population are the same and consist of ninety-nine teachers.

To collect the data, the questionnaire that developed by the researcher which consists of two sections was used. The first section contains the personal features of the teachers; the second section contains the questions of the administrative problems. The administrative problems loaded on three dimensions. These dimensions are; administration, boarding home service and student personnel service

In order to analyze the data, to determine the personal features of the teachers' and level of the administrative problems Frequency, Arithmetic Mean and Percentages are calculated. In order to determine whether the problems differ depending on sex and branches of teachers' T Test; to determine whether the problems differ according to the teachers' educational level and time of working One-Way Analysis of Variance (ANOVA) was used.

The results showed, the problem that is in dimension of boarding home service was found very important than the other dimensions of administrative problems. The mean of classroom teachers' view that all dimensions of administrative problems appeared more higher than subject teachers. The results showed significant statistical difference between view of classroom

teachers and subject teachers in dimension of administration and student personnel service ($t=2, 50$). The administrative problems were perceived higher by teachers who have a master degree than the teachers which have other educational level.

Key Words: Administrative Problem, Primary Education Boarding District Schools (PEBDS)

İÇİNDEKİLER

ONAY	II
ÖNSÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar LİSTESİ	X

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi.	3
1.3. Alt Problemler	4
1.4. Sayıtlılar.	4
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar.	5

BÖLÜM II

2. KURAMSAL BİLGİ ÇERÇEVESİ	6
2.1.Okul ve Yönetimi	6
2.2.YİBO	12
2.3.YİBO'nun Tarihsel Gelişimi	14
2.4.YİBO'nun Hukuksal Durumu	16
2.5.YİBO'nun Önemi ve Sorunları.	22
2.6.YİBO'larda Denetim	24
2.7.Konuyla İlgili Araştırmalar	25

BÖLÜM III

3. YÖNTEM.	35
3.1. Evren ve Örneklem	35

3.2. Veri Toplama Aracı, Geçerlik ve Güvenirliği	35
3.3. Verilerin Toplanması ve Çözümü	37

BÖLÜM IV

4. BULGULAR ve YORUM

4.1. Ankete Katılanların Özellikleri	39
4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	41
4.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	49
4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	51
4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	53
4.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	57

BÖLÜM V

5. ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER	61
5.1. Özet	61
5.2. Sonuç	62
5.3. Öneriler	64

KAYNAKÇA	66
---------------------------	-----------

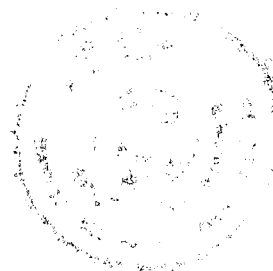
EKLER

EK 1 Anket Uygulaması Yapılan YİBO'lar.	70
EK 2 Ön Deneme Anketine Uygulanan Faktör Analizi Sonuçları.	71
EK 3 Araştırma Anketi Örneği	72
EK 4 Anket Uygulama İzin Belgesi	75
EK 5 Anket Sorularının İstatistiksel Sonuçları	76
EK 6 Boyutlara Göre Yönetimsel Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri.	80

TABLOLAR

TABLO	Sayfa
4.1.1. Cinsiyetlerine Göre Öğretmenlerin Sayıları ve Oranı	39
4.1.2. Öğretmenlik Alanına Göre Öğretmenlerin Sayıları ve Oranı	39
4.1.3. Öğrenim Düzeylerine Göre Öğretmenlerin Sayıları ve Oranı	40
4.1.4. Çalışma Sürelerine Göre Öğretmenlerin Sayıları ve Oranı	40
4.2. YİBO'lardaki Yönetimsel Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri	42
4.3.1. YİBO'larda Yönetim Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	49
4.3.2. YİBO'larda Öğrenci Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	49
4.3.3. YİBO'larda Pansiyon Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	50
4.4.1. YİBO'lardaki Yönetim Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğretmenlik Alanı Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	51
4.4.2. YİBO'larda Öğrenci Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğretmenlik Alanı Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	51
4.4.3. YİBO'larda Pansiyon Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğretmenlik Alanı Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	52
4.5.1. YİBO'larda Yönetim Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Puanları	54
4.5.2. YİBO'larda Yönetim Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları	54
4.5.3. YİBO'lardaki Öğrenci Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Puanları	55

4.5.4.	YİBO'lardaki Öğrenci Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları	55
4.5.5.	YİBO'lardaki Pansiyon Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Puanları	56
4.5.6.	YİBO'lardaki Pansiyon Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları	56
4.6.1	YİBO'lardaki Yönetim Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Puanları	57
4.6.2.	YİBO'lardaki Yönetim Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları	57
4.6.3.	YİBO'lardaki Öğrenci Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Puanları	58
4.6.4.	YİBO'lardaki Öğrenci Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları	58
4.6.5.	YİBO'lardaki Pansiyon Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Puanları	59
4.6.6.	YİBO'lardaki Pansiyon Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları	59

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlılar, sınırlılıklar, tanımlar, kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Günümüzde bilim ve teknoloji dünyasındaki hızlı gelişmeler toplumların yapısını, insanları, kurumları ve eğitim sistemlerini etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Temel bilimlerdeki araştırmalara bağlı olarak gelişen modern teknoloji, gerçekleştirdiği yeni üretim, ulaşım, haberleşme yöntemleriyle, toplumun sosyal, politik, ekonomik yapısını ve iş hayatını etkilemekte; ülkenin bu değişime yapısal anlamda uyumunu zorunlu kılmaktadır. Bu durum bireylerin ve toplumun değişime uyabilecek, hatta katkıda bulunabilecek şekilde yetiştirilmesini gerektirmektedir. Bilgi toplumuna geçiş sürecinin başladığı bugünkü dünyada bireylerin ve toplumun tüm bu yenilikleri ve değişimi gerçekleştirebilmesinde eğitime büyük görevler düşmektedir.

"Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci (Ertürk, 1992:12)" olarak tanımlanan eğitim, bireyin ve toplumun sosyal gelişimini ve değişimini sağlarken; ekonomik kalkınmasını hızlandıran, kültürel değerlerini geliştiren, milli birlik ve bütünlüğü sağlayan en etkili araçtır. Kalkınma ancak eğitim sisteminin; toplumun sosyal, politik ve ekonomik sistemleriyle uyumu ölçüsünde başarı ve hız kazanır. Aynı şekilde eğitimin kalkınması da, eğitim sistemini oluşturan alt sistemlerin hem birbirleriyle, hem de toplumun sosyal, politik ve ekonomik sistemleriyle tutarlılığı ölçüsünde hızlı olur. Bu sistemlerdeki değişme ve gelişmeler, etkileşim içinde bulunduğu eğitim sisteminden beklentilerin artmasına ve çeşitlenmesine neden olmakta, eğitim sisteminde de değişimi zorunlu hale getirmektedir.

Eğitimin niteliğini sürekli yükselterek daha nitelikli öğrenciler yetiştirecek olan temel sistem, eğitim hizmetinin üretildiği okuldur. Okulun bu amacını gerçekleştirebilecek güce ulaştırılabilmesi için, temel sistem olan okullardan başlamak üzere ilçe, il ve bakanlık eğitim örgütlerinin yönetim hizmetlerini aksatmamaları gerekmektedir (Başaran, 1996: s.14).

Eğitim sistemi içinde en etkili alt sistem olan okulların ana işlevi: Eğitim faaliyetinin gerçekleştirileceği çevreyi (yönetici-öğretmen-öğrenciler-öğrenme araçları-konu alanı) gerekli biçimde düzenlemektir. Ancak bu düzenlemenin, belirlenmiş amaçlara uygun olarak işlevsel kılınmasında, okul yöneticisinin davranışları önem kazanmaktadır. Zira farklı amaçların ve beklentilerin olduğu okul ortamından sorumlu bulunan yöneticinin görevi: Amaç birliği sağlamayı, çalışanları belirlenmiş amaca kanalize edebilmeyi, okulun birey boyutu ile kurum boyutunda doğabilecek çelişki ve çatışmaları dengeli ve tutarlı davranışlarla okul lehine uzlaştırabilmeyi, görevin gerektirdiği rolü başarıyla oynayabilmeyi zorunlu kılmaktadır. Günümüzde okul yöneticiliğinden resmi yazışmalar, okulun bakım-onarım ve disiplin işleri gibi rutin faaliyetlerden öte, eğitimin kalitesini arttıracak, verimi yükseltecek liderlik görevi beklenmektedir.

Bir ulusun, toplumun ve bireyin hayatında değişikliklerin olması kaçınılmazdır. Eğitim sisteminin hedeflerinden biri de olumlu değişim ve büyümeyi sağlamaktır. Türkiye’de eğitimin asıl amacı, “Türk milletini modern dünyanın yapıcı, yaratıcı ve seçkin üyelerinden biri haline getirmek için bir taraftan Türk milletinin ve toplumunun refah seviyesini yükseltirken diğer taraftan da milli birlik ve beraberlikteki ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimi desteklemek ve hızlandırmaktır (M.E.B., 1994: s.8).

Bu amaca ulaşabilmek için etkili eğitim araçları kullanılmalıdır. Ancak en önemli eğitim aracı; fiziksel kapasite, ders kitabı veya bir bilgisayar programı değildir. Bunları etkili kullanacak eğitim ve öğretim personeline ihtiyaç vardır. Daha ötesinde de tüm bunları sevk ve idare edecek eğitim yöneticisine ihtiyaç

vardır. Ülkenin ve eğitimin amaçlarına ulaşması ve etkili olmasındaki en önemli faktörlerin başında eğitim yöneticileri ve onların etkililiği gelmektedir.

Hızla değişen toplumsal yaşam ve kalkınma çabalarında yönetsel etkinliklerin etkili olabilmesi için yöneticilerin örgütlerinin verimliliğini artırmak kadar örgütte yer alan bireylerin gereksinimlerini karşılamaları ve beklentilerini dikkate almaları da gereklidir. Herhangi bir sosyal sistemin yönetiminde dikkat edilmesi gereken en önemli konu; etkililik, verimlilik, doyum ve moralin sürdürülmesi, geliştirilmesidir. Bu anlamda bir yöneticinin en önemli görevi, rol beklentileri, gereksinimler, roller ve sistemin amaçları arasında uygun bir ilişki sağlamak olmalıdır (Paknadel ,1995, 29).

Kalkınmamız ve gelişmemiz için gerek duyulan en üstün nitelikli insan gücü yetiştirme amacına yönelik olarak örgütlenmiş olan ilköğretim kurumlarımızdan YİBO'larda görev yapan eğitim yöneticilerimizin, daha başarılı ve daha üstün niteliklere sahip olmaları, onların yönetsel işlevlerin yerine getirilmesinde gösterdikleri yönetsel davranışların bilinmesiyle olanaklıdır. YİBO'larda görev yapan eğitim yöneticilerimizin, yönetsel davranışlarından kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin saptanması, bu okullardaki yönetsel uygulamaları daha etkili hale getirebilir.

Bu araştırma, YİBO'ların işleyişi ve yönetsel alanları ile bu okullarda görev yapan öğretmenlerin cinsiyet, branş, çalışma süresi ve öğrenim düzeyi değişkenleri arasındaki ilişkilerin saptanmasıyla; YİBO'lardaki yönetsel sorunların belirlenmesi ve bu okullarda örgütsel etkililik ve yeterliliğin gerçekleştirilmesi çabalarına ışık tutabilir.

1.2. Problem Cümlesi

"YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin okullarındaki yönetsel sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3. Alt Problemler

Bu araştırmayla YİBO'larda yönetimsel sorunlara ilişkin ğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

1. YİBO'lardaki yönetimsel sorunların ğretmen görüşlerine göre algılanma düzeyi nedir?
2. YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin yönetimsel sorunlara ilişkin görüşleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
3. YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin yönetimsel sorunlara ilişkin görüşleri öğretmenlik alanlarına göre farklılık göstermekte midir?
4. YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin yönetimsel sorunlara ilişkin görüşleri çalışma sürelerine göre farklılık göstermekte midir?
5. YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin yönetimsel sorunlara ilişkin görüşleri öğrenim durumuna göre farklılık göstermekte midir?

1.4. Sayıtlar

Araştırmanın sayıtları şunlardır:

1. Yapı ve işleyiş özellikleri bakımından YİBO'ların yönetimsel sorunları vardır.
2. YİBO'larda görev yapmakta olan ğretmenler YİBO'ların yönetimsel işleyişine ilişkin gözlem ve deneyimlere sahiptirler.
3. YİBO'ların yönetimsel sorunlarına ilişkin ğretmen görüşleri geliştirilecek bir lme aracı ile belirlenebilir.
4. YİBO'ların yönetimsel sorunları ğretmen görüşlerine göre saptanabilir.

1.5. Sınırlılıklar

1. YİBO'lardaki yönetsel sorunlar, araştırmacı tarafından belirlenmiş olan araştırma anketindeki sorularla sınırlandırılmıştır.

2. Bu araştırmada, anket uygulamasına katılan öğretmenler, anket sorularını yanıtlarken aslında bir süredir birlikte çalıştıkları kişiyi (okul müdürlerini) değerlendirdiklerinden; bu değerlendirmede, insancıl bir yaklaşımla bazen olduğundan daha iyi göstermeye, bazen de kötü göstermeye çalışmış olabilirler.

3. Araştırma bulguları, 2002-2003 öğretim yılında Tunceli ilindeki YİBO'larda görev yapan öğretmen görüşleri ile sınırlıdır.

4. Araştırma evrenindeki YİBO'larda görev yapan vekil ve ücretli öğretmenler araştırma kapsamına alınmamıştır.

1.6. Tanımlar

Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (YİBO): Nüfusu az veya dağınık yerleşim birimlerinde aynı yönetim altında kurulan, sekiz yıllık parasız yatılı ilköğretim kurumunu,

İlköğretim Okulu: Zorunlu eğitim çağındaki çocukların eğitim-öğretim gördükleri ve öğrenim süresi sekiz yıl olan ilköğretim kurumunu,

Yönetsel Davranış: Yönetsel davranış bir yönetmenin örgütü etkili kılmak için gösterdiği yeterlilik; örgütünü etkili kılmak için uygulamaya koyduğu bilgi, beceri ve gösterdiği tutumun bir bileşkesidir (Başaran, 1998, 69).

Yönetsel Sorun: Örgüt açısından sorun, örgütün amaçlarının gerçekleştirmesini durduran, yavaşlatan, saptıran engeldir (Başaran, 1996, 29).

BÖLÜM II

2. Kuramsal Bilgi Çerçevesi

Araştırmanın kuramsal bilgi çerçevesi olarak, okul ve yönetimi, YİBO ve ilgili araştırmalar başlıkları altındaki konular ele alınmıştır.

2.1. Okul ve Yönetimi

Okulun birey boyutu kurum boyutundan daha duyarlı, informal yanı formal yanından daha ağır, etki alanı yetki alanından daha geniştir. Gerçekten sosyal bir sistem olarak kurulması ve çalışması gereken okul ortamında, davranış bilimleri ve insan ilişkilerinin yeri bu bakımlardan büyük önem taşır. Böylece okul yöneticisi, daha çok informal bir ortam içinde çalışmak, yetkiden fazla etki yollarına başvurmak ve davranış bilimlerinde iyi yetişmiş olmak zorundadır (Bursalıoğlu, 1994:32).

Okullar, hiyerarşik bir yapıda kurulmuştur. Yumuşak kurallara sahip ve aynı düzeyde öğrenim görmüş meslek adamlarının oluşturduğu bir örgüt olduğu için, okulun yetke hiyerarşisi daha demokratik bir yapıdadır .

Okul, öğrencilere sadece müfredat programındaki bilgileri aktarmak, oradaki amaçlar doğrultusunda bazı beceri, alışkanlık ve davranış kalıpları kazandırmakla sosyalleştirme görevini yapamaz. Elbette çocuklar farklı bilim alanlarındaki bazı pratik ve teorik bilgileri öğrenmek, becerileri kazanmak için okula gelirler. Ama bu bilgi ve becerileri öğrenirken, aileden ve diğer sosyal kurumlardan çok farklı bir yapıya sahip olan okul toplumu içinde yaşamayı da öğrenirler. Okullar, adeta aile ortamı ile büyük sosyal kurumlar arasında bir geçiş toplumdur.

Çocuklar, okulda kazandıkları bir çok bilgi ve becerilerin yanı sıra aile fertlerinden başka yabancı çocukları, büyükleri ve yöneticileri de tanırılar. Farklı davranış şekilleri, farklı alışkanlıklar, gelenekler, değerlendirme teknikleri ile karşılaşırılar. Öğrenciler arkadaşlarından, öğretmenlerden, okul yöneticilerinden, memur ve hizmetlilerden gelen tipik davranışlara yavaş yavaş alışırılar; okuldaki sosyal ilişkiler ağını, sosyal örgüyü öğreniriler. Bu, onların daha sonra katılacakları yetişkinler toplumundaki örgüyü tanıma ve öğrenme şansları demek olur.

Okul, özel bir çevredir. Eğitim, genellikle dolaylı bir girişim olduğundan, bu amaçla okul denilen özel bir çevre yaratılmıştır. Bu yapılırken, gerçek çevrede olmayıp istenen, yahut olup istenmeyen kavram ve süreçlerin bu özel çevrede yer alıp almamasına dikkat edilmiştir. Bu özel çevrenin görevi, çocuğa gerçek çevreyi kolaylaştırarak, temizleyerek ve dengeleştirerek öğretmektir (Bursalıoğlu,1994:33).

Okul, sosyal bir sistem olarak belirli bir kültüre sahiptir. Bu kültüre, okul kültürü, kurum kültürü, örgüt kültürü gibi adlar verilmektedir. Şişman'a (1999:154) göre örgüt kültürü, bir örgütün üyesi olan insanların ortaklaşa paylaştıkları bir takım inançlar, değerler, normlar, semboller, törenler, kahramanlar ve uygulamalardan oluşmaktadır. Okul toplumunu oluşturan insanlar arasında bütünleşmenin sağlanıp sürdürülebilmesi, aitlik ve biz duygusunun gelişebilmesi, üyelerin okullarına bağlanmaları, okullarıyla övünmeleri, üyeler arasında ortak bir kültürün oluşmasına bağlıdır.

Aydın'ın (1993:119) belirttiğine göre, açık iklime sahip bir okulda, okul müdürünün yönetim politikası, öğretmenin görevini başarmasını kolaylaştırıcı niteliktedir. Öğretim kadrosunu oluşturan öğretmenler arasında yakın, arkadaşça ilişkiler vardır; öğretmenler bu ilişkilerden bir haz duyar ve doyum sağlarlar. Öğretmenlerde yüksek düzeyde bir iş doyumunu vardır. Karşılaşacakları zorlukları ve engelleri aşacak derecede güdülenmişlerdir. Örgütsel iticiler

güçlüdür. Bu iticiler örgütü yürütebilecek ve görevleri tamamlayabilecek niteliktedir. Açık iklime sahip okullarda görevli öğretmenler o okullarda bulunmaktan gurur duyarlar.

Swyner'e göre, okulda olumlu bir iklim yaratılmasında okul yöneticisine büyük iş düşmektedir. Yönetici bürosunda oturmakla olumlu bir okul iklimi yaratamaz. Oysa okul yöneticisinin adil, tutarlı, yetenekli olması, doğru yer ve zamanda "görülebilir" olması olumlu öğrenme ortamına zemin hazırlamaktadır. Yöneticinin beklentilerini öğrenci ve öğretmenlere ulaştırması, diğer işlerini ve sorumluluklarını öğrenci ve öğretmenlerin binadan ayrılmasından (dersliklere girdikten) sonra yapması okulda olumlu bir hava gelişmesine katkı getirmektedir (Balci,1993:45).

Yapılan etkili okul çalışmalarında, okul performansının yüksek tutulması; okulun kültürü ve iklimine, okul sistemi ve okul içindeki liderliğin yapısına, okul çalışmalarında aile desteğine önemli ölçüde bağlanırken, liderlerin yönlendirme ve karara katılma uygulamalarının da etkili olduğunu göstermektedir (Cafıoğlu,1996:53).

Özdemir'e (1998:29) göre, etkili okulun sahip olması gerekli özellikler şunlardır:

1. Açık ve belirgin amaçlar ve amaçlar üzerine odaklanmış okul misyonuna sahiptirler.
2. Yöneticiler kendilerini sekreterlikten ziyade öğretim lideri olarak görürler ve bu yönde faaliyet gösterirler.
3. Tüm taraflar yüksek beklentilere sahiptirler.
4. Her öğrenciye zamanında öğrenme fırsatı ve öğrencilerin öğrenmesini geliştiren öğrenme imkanları sunarlar.
5. Öğrenci ilerlemesini takip ederler ve zengin akademik programlara sahiptirler.
6. Okul aile işbirliğini geliştirirler.

7. Güçlü yönetsel liderlik stilini benimserler.
8. Uygun okul iklimine sahiptirler.
9. Temel becerilerin geliştirilmesi üzerinde odaklaşma gözlenir.
10. Etkin bir yöneltme sistemi vardır.
11. Okul kaynakları temel öğrenci başarısını geliştirmeye yönlendirilir.

Aydın'a (1993:99) göre, eğitim kurumları olan okullarda güdüleyici rolü oynayan denetmen ve yöneticiler, önce öğretmenlerde doyumsuzluk yaratan koşulları ortadan kaldırmaya, sonra onları etkin kılmaya çalışmalıdırlar.

İşgörenin yaşamında iş doyumunun büyük önemi vardır. İşinden yeterli doyum sağlayan bir işgören yaşamaktan hoşlanmakta ; yaşamdan doyumunu artırabilmektedir. İş doyum, işgörenin özellikle ruhsal sağlığını korumasına yardım etmektedir. İşgörenin iş doyum, örgütün ürün üretmek amacı yanında, bunun kadar da önemli ikinci amacı olan, gereksinimlerini karşılama amacının gerçekleşmesine bağlıdır. Bu yüzden işgörenin işten doyum örgütün etkililiğinin ikinci temel ögesidir. İşten doyum, işgörenin örgütten bekledikleri ile örgütçe karşılanabilen gereksinimlerin dengeleşmesine bağlıdır.

İş doyum kadar önemli ikinci bir olgu da moraldir. Moral, çalışanların işe ve işin yarattığı şartlara karşı benimseyici veya tepkisel tutumlarını gösterir. Tutum, insanların kendi işleri hakkındaki duyuş ve düşüncelerini gösterme biçimidir. Grubun içinde oluşan moral, örgütte farklı düzeylerde ortaya çıkar. Ancak bu düzeyler kalıcı değildir. Zaman içinde değişir. Düşük moral yükselir. Yüksek moral düşer. Grubun moralini yükseltmek zor ve zaman alan bir nitelik taşıırken, moralin düşmesi daha çabuk ortaya çıkarır.

Kimbrough ve Nunnery'e göre de, işgörenlerin psiko-sosyal gereksinimlerini karşılamak, iş doyumlarını artırmak için eğitim ve okul yöneticisi ; işgörenleri kendilerini ilgilendiren konularda kararlara katılmaya teşvik etmeli, onlara adil davranmalı, işgörenlerin başarı duygusuna sahip

olabileceği bir ortam yaratmalı, görev dağıtımında bireylerin ilgi ve yeteneğini hesaba katmalı, önemli katkıları olan bireylerin tanınmasını sağlamalı, işgörenlerin memnun olacağı estetik yönü de olan bir çalışma ortamı yaratmalı, bireylerin işle ilgili olmayan sorunları karşısında duyarlı olmalı, işgörenlerin sorumluluk almaları için fırsat yaratmalı, astların güven ve ait olma duygusu geliştirmeleri için çaba göstermelidir. Unutulmamalıdır ki, öğretmenler, en iyi çalışmayı kendilerini geliştiren ve doyum veren ortamlarda yaparlar (Alıç, 1996:178).

Okul yöneticisi, bir okulda amaçların yerine getirilebilmesi için işgörenleri örgütleyen, görevler veren, çalışmaları yönlendirip, koordine eden ve denetleyen kişidir. Her okul yöneticisinin amacı, Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitim politikası ve amaçları doğrultusunda eğitim kurumlarını yaşatmak ve onu etkili bir biçimde işler durumda tutmaktır. Bunun için de, her okul yöneticisinin belli yeterliklere sahip olması; görev, yetki ve sorumluluklarının neler olduğunu bilmesi gerekir.

Çelik'e (1999:6) göre, okul yöneticisi formal bir eğitim lideridir. Okul yöneticisi liderlik güçlerinden yasal güç, ödül gücü ve zorlayıcı gücü bir arada bulundurmaktadır. Bu üç gücün kullanılması, okul yöneticisini formal bir lider konumuna getirir. Ancak liderlik açısından önemli olan bu örgütsel güçler yanında, kişisel güçlerin de kullanılmasıdır. Her okul yöneticisinin karizmatik güçleri kullanması mümkün değildir. Başka bir deyişle her okul yöneticisi karizmatik lider olamaz. Buna karşılık, okul yöneticisi liderlik güçlerinden uzmanlık gücünü kullanabilir.

Monahan'a göre, okul yöneticisinin görevleri yönetmeliklerde görüldüğü gibi liste halinde sıralanabilir, yapacağı işlerin yer ve zamanı belirlenebilir, çalışma takvimi ve planı hazırlanabilir. Ancak yönettiği okulda beklenmedik anda karşılaşılan sorunlara çözüm yolları bulmak, kurumun amaç ve

politikasına uygun olarak çözmekle yükümlüdür. Bu nedenle her an yönetici olarak bulunmak ve davranış göstermek zorundadır (Taymaz,1995:21).

Okul müdürü, okulu ya da bir eğitim örgütünü, amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte yöneten kişidir. Okul müdürünün, öğretmenlikle birlikte yönetimde de yetişmiş olması gerekmektedir. Okul müdürünün, kuralların uygulayıcısı değil., okuldaki işlerin kolaylaştırıcısı olması, öğretmenin de memur değil, sınıfının lideri olarak çalışması beklenmektedir. Okuldaki otorite ve karar verme mekanizmasının :

1. Önemli kararları okulu bizzat yürütenler tarafından alınabilecek şekilde yerinden yönetilmesi.
2. Yönetimin, bazı kararlara o karardan doğrudan etkilenenlerce alınabilmesine olanak sağlayacak şekilde esnek olması.
3. Alınan kararların uygulanabilmesi için gerekli otorite ve lojistiğin sağlanması gereklidir (Özden,1998:29-30).

Robbins yöneticilerin etkili olmasını sağlayan ilkeleri şu şekilde sıralamaktadır:

1. İletişim kurabilmeli. Açıklanan kararlara ve önlemlerle takım elemanlarını korumalı ve kendi problemleri ve kısıtlamaları hakkında dürüst olmalı.
2. Destekleyici olmalı. Hazır ve cana yakın olmalı. Takım elemanlarının düşüncelerini teşvik etmeli ve desteklemeli.
3. Saygılı olmalı. Takım üyelerini gerçek sorumluluklarla görevlendirmeli ve düşüncelerini dinlemeli.
4. Adil olmalı. Gerektiği yerde güven vermeli, objektif ve tarafsız olmalı.
5. Tahmin edebilir olmalı. Günlük işlerinde tutarlı olmalı. Vaatlerini iyi yapmalı ve vaatlerinde açık olmalı.
6. Yeteneklerini göstermeli. Teknik ve profesyonel yetenek ile iyi iş duygusu göstererek takım elemanlarının saygı ve takdirini kazanmalıdır (Çetin, 1998:41).

Öğretmenler ile veya öğretmenlerin diğer öğeler ile olan ilişkilerinde denge merkezi görevini görebilmesi için, okul yöneticilerimizin davranış bilimleri ve insan ilişkileri alanlarında iyi yetişmiş olmaları gerekmektedir.

Okul müdürleri, eğitim lideri olarak, okulları en verimli biçimde çalıştıracak, öğretmen-öğrenci-personel arasında ahenkli birlikler kuracak ve okulu belirlenen vizyon ve misyon çerçevesinde sürekli gelişim felsefesiyle değişen teknolojilere ayak uydurup öğrenci, sanayici, aile ve çevrenin istekleri doğrultusunda eğitim ortamları hazırlayacak ve okulu sürekli istenen bir organ olarak çalışır hale getirecek kişilerdir.

2.2. YİBO

1739 sayılı " Millî Eğitim Temel Yasası "nın 25. maddesi ve 222 sayılı "İlköğretim ve Eğitim Yasası"nın 9. maddesi hükümleri gereğince; nüfusu az ve dağınık olan yerleşim birimlerinde bulunan ilköğretim çağındaki çocuklar ile maddi olanaklardan yoksun ailelerin çocuklarına çağdaş ortamlarda eğitim öğretim vermek amacıyla yatılı ilköğretim bölge okulu (YİBO) ve pansiyonlu ilköğretim okulu (PİO) açılmaktadır. 2001-2002 öğretim yılında;

- 276 yatılı ilköğretim bölge okulunda 39.500'ü kız, 100.100'ü erkek olmak üzere toplam 139.600 öğrenci öğrenim görmekte, 5.500 öğretmen görev yapmaktadır.

- 237 pansiyonlu ilköğretim okulunda 60.400 kız, 83.800 erkek olmak üzere 144.200 öğrenci öğrenim görmekte, 5.600 öğretmen görev yapmaktadır. (MEB, 2002, 58)

Okulsuz yerleşim birimlerinin varlığı, YİBO'ları zorunlu kılan koşullardan birincisi olarak sayılabilir. Türkiye'de ilköğretimde okullaşma oranı 2002 rakamlarına göre %89.7'dur (www.die.gov.tr/nüfus ve eğitim). Birçok yerleşim biriminde okul ya yok, ya da öğrenci azlığı nedeniyle kapalı durumdadır. Az sayıda öğrenciye okul yapıp bir öğretmen görevlendirmek yerine, o öğrencileri

merkezi bir yerde toplayıp parasız yatılı olarak eğitim vermek daha ekonomik, etkili ve verimlidir.

Terör nedeniyle açılmayan okulların varlığı, YİBO'ları zorunlu kılan koşulların ikincisi olarak sayılabilir. Türkiye'de terör nedeniyle Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde okullar kapalı olduğundan, öğrenim çağındaki çocuklar okula gidememekte ve eğitimden yoksun kalmaktadırlar. YİBO'lar, terör nedeniyle kapalı olan okulların öğrencilerinin eğitim görmeleri için bir seçenektir.

Birleştirilmiş sınıflı öğretimin azaltılması gereksinimi ise YİBO'ları zorunlu kılan koşulların üçüncüsü olarak sayılabilir. Birleştirilmiş sınıflarda, beş sınıflı, bir arada, bir öğretmenin okutması nedeniyle eğitim ve öğretimin verimi düşüktür. Bu verimsizliği gidermek için YİBO gereklidir. Maddi olanaklardan yoksun çocuklara olanak sağlanması; maddi yetersizliği olan, okumak isteyen çocuklar için YİBO bir fırsattır. YİBO aynı zamanda Devletin fırsat ve olanak eşitliğini sağlamasına temel hazırlar:

8 Yıllık kesintisiz eğitime geçilmesi de YİBO'ları zorunlu kılan koşullardan sayılabilir. YİBO'lar 8 Yıllık kesintisiz eğitimin gerçekleştirilmesinde, özellikle köylerdeki 5. sınıflı bitiren öğrencilerin 6.7.8. sınıfları bu okullarda okuyarak, ilköğretim okulu diploması almalarının gerçekleştirileceği kurum olacaktır.

YİBO ve PİO'larda nitelik ve nicelik bakımından çağın koşullarına öğrencilerin ruhsal ve fiziksel gelişmelerine uygun eğitim-öğretim görerek hayata ve bir üst öğrenime hazırlanması çalışmaları kararlılık ilkesi içerisinde yürütülmektedir. Bunun sonucunda; bu eğitim kurumlarında eğitimde kaliteyi yakalamak, öğrenci başarısını artırmak, yönetici, öğretmen ve diğer personelin yeterliliklerini artırarak mesleki becerilerini geliştirmek, kaynakları daha etkili ve verimli olarak kullanmak, çağdaş teknolojinin eğitimde etkin kullanımını

sağlamak amacıyla, YİBO ve PİO'larda Okul Gelişim Modelinin uygulanmasına başlanılmıştır.

2.3. YİBO'nun Tarihsel Gelişimi

Türk Eğitim tarihi sürecinde yatılılık olgusu, ilk kez medreselerde başlamıştır. Fatih, medreseleri, içinde kütüphane, Darüt Talim denilen ilkokul, Hücre adı verilen barınma yerleri ve Aşevi (imarathane) açarak külliyeler şekline dönüştürülmüştür. Kanuni döneminde medreselerin içinde Sıbyan Mektepleri de açılmıştır. Öğrenciler hücrelerde kalırlar, aşevinde yemek yerlerdi. Tanzimat döneminde açılan Darüşşafaka adı verilen lisede anasız, babasız fakir çocuklar okutuluyordu. Mithat Paşa'nın Niş ve Tuna'da açtığı ıslahhanelerde öğrenciler yatılı olarak kalmakta, ilköğretim düzeyinde ders görüp terzilik, kunduracılık, demircilik, matbaacılık, tabaklık ve dokumacılık mesleklerini öğrenmekteydiler. Sultani'lerin bir kısmı da yatılı idi. 1916'da açılan Darüleytamlar, daha çok savaş, düşman istilas, açlık nedeni ile yetim ve öksüz kalan çocukların korunması amacını taşıyordu. Bu kurumlar çocukları barındırıyor, onlara okuma ve yazma öğretip bir meslek kazandırmaya çalışıyordu.

1919'da Kolordu kumandanlığına atanan Kazım Karabekir, ana ve babalarını savaşta kaybetmiş binlerce yetim ve kimsesiz çocuğun ortada kaldığını görmüş "Doğu'nun bütün yetim ve öksüzlerine, gerçek ve pek şefkatli bir baba oldum. Benim gibi merhametli kalplerin ortaklaşa çalışmalarıyla Erzurum'u ebede kadar şenlendirecek Yatılı Okullarda, bu çocuklarımızı mutlu ve bahtiyar kıldım." Demiş ve Yatılı Yetimler İlkokulları açtırmıştır. Bunun yanında ayrıca; Kız Yatılı İlk ve Orta Okulları ile Yatılı Yetimler Askeri İlkokulu açtırmıştır (Kırzioğlu, 1991, 155).

1 Mart 1923'te Atatürk'ün Büyük Millet Meclisinde okuduğu nutkunda; "Efendiler! İptidai tahsilin muhtaç olduğu müessesesattan biri de leyli (yatılı) iptidai mekteplerdir. Hükümetin son zamanlardaki teşkilat ve müşahedatı her tarafta

leyli iptidailere karşı umumi bir temayül hasıl olduğunu göstermiştir. Birkaç vilayetin küçük yavrularını bir yere toplamanın vahdeti terbiye, yurt sevgisi ve kardeşlik üzerinde icra edeceği tesir meydandadır. Bu sebeple Maarif Vekaleti'niz bu mekteplerin açılmasını her türlü vesaitle teşvik edecektir." demiştir (M.E.B.1985,14).

Atatürk'ün ilköğretimde yatılı okullara gereksinim olduğunu belirtmesi üzerine, 1923 ile 1933 yılları arasında bütçeleri uygun olan illerde, 1933 ile 1938 yılları arasında ilçe ve bucak merkezlerinde, 1940 yılından sonra da merkezi durumda olan köylerde pansiyonlu okulların açılmasına başlanılmıştır (Dikmen, 1990,3).

1926 yılında çıkarılan 789 sayılı yasada (kanunda) şehir ve kasaba yatılı mektepleri, muhtaç ve kimsesiz çocuklara ait olmak üzere, Maarif Vekaleti'nin iznine bağlı olarak, yerel yöneticiler ve belediyeler tarafından açılabileceği belirtilmiştir. Köy Yatılı Mektepleri, okulsuz köy çocuklarını bir köyde toplama esasına dayanmaktadır. Okul kurulan köyün temizce evlerinden birisi yatı evi olarak seçilmekte ve çevre köylerin öğrenim çağındaki çocukları, birer haftalık yiyeceklerini yanlarına alarak bu yatı evlerinde toplanmaktaydılar (Cicioğlu,1985,52).

Çocukların başına köyün bilgili kadınlarından birisi yatı anası olarak getirilirdi. Öğrenciler öğretimin devam ettiği sürece yatı evinde kalırlar, hafta sonlarında kendi evlerine giderek yiyeceklerini getirirlerdi.

1942 yılında çıkarılan 4274 sayılı yasa ile Pansiyonlu Köy Bölge Okulları açılmıştır. Bu okullar Köy Yatılı Mektepleri'nin devamıdır. Köy hesabına okuyan öğrencilerin yatak, yiyecek, ısınma ve aydınlanma gereksinimleri, Köy Yasası hükümlerine göre bağlı bulundukları köylerin ihtiyar meclislerince karşılanmaktaydı. Köy Bölge Okulları'nın amacı, hiç okulu bulunmayan köy

öğrencilerini alıp, ilkokulu bitirttikten sonra Köy Enstitülerinde, kendi köylerine öğretmen, gezici sağlık memuru ve ebe olarak yetiştirmektir. (Cicioğlu,1985,52).

1961 yılında çıkarılan 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda, çeşitli nedenlerle henüz bir ilkokul açılmamış olan, birbirine yakın birkaç köyün bulunduğu yerlerde veya evleri ve ev grupları dağınık olan köylerde Yatılı Pansiyonlu Bölge İlkokulları açılacağı belirtilmiştir. 1964-1965 öğretim yılından itibaren durumu uygun olan Yatılı Bölge İlkokulları'nın bünyesinde ortaokul sınıfları açılmaya başlanmıştır.

1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 5 yıllık ilkokul ile 3 yıllık ortaokulu birleştirerek, Temel Eğitim Yatılı Bölge Okulu'na dönüştürmüştür(TEYBO). 1983 yılında 222 sayılı yasada, 2917 sayılı yasa ile değişiklik yapılarak, bu okullar Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (YİBO) adını almıştır. Bu okulların nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırılarak merkezi durumda olan köylerde, ilköğretim Bölge Okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar; gruplaşmanın olanaklı olmadığı yerlerde, YİBO olarak kurulacağı belirtilmiştir.

2.4. YİBO'nun Hukuksal Durumu

1982 Anayasası'nın 42. maddesinde "kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, maddi olanaklardan yoksun başarılı öğrencilerin öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar..." denilmektedir. Bu düzenlemeyle, maddi olanaklardan yoksun öğrencilerin eğitim ve öğreniminin gerçekleştirilmesi görevi yatılı okullara düşmektedir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 8. maddesi fırsat ve olanak (imkan) eşitliği "...Maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız

yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımla yapılır...” 25. maddesinde de”Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırarak, merkezi durumda olan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmamanın mümkün olmadığı yerlerde yatılı ilköğretim bölge okulları kurulur.” denilmektedir.

222 İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nun 9. maddesinde “...Şehir ve kasabalarda ihtiyaca göre yatılı veya pansiyonlu okullar kurulabilir.” Denilerek YİBO’ların hukuki dayanakları Anayasa ve yasalarla belirlenmiştir.

2698 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanunu, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı temel eğitim kurumlarında, yatılı okuma olanağını sağlamak üzere, parasız yatılı okumaya hak kazanan öğrenciler için, okul pansiyonlarının açılmasını ve yönetimini düzenlemiştir. Pansiyon; temel eğitim kurumlarında, parasız yatılı okuyan öğrencilerin, barındığı, yattığı ve beslendiği yerdir. Bu yasaya göre Milli Eğitim Bakanlığı parasız yatılı okuyacak öğrenciler için pansiyonlar açabilir. Ayrıca; bu yasaya göre çıkarılmış okul pansiyonları yönetmeliği, M.E.B.’na bağlı resmi okullarda açılan pansiyonların yönetimini, görevlilerin görev, yetki ve sorumluluklarını, pansiyonlarda ücretsiz yemek yeme esaslarını kapsar. Pansiyonun bağlı bulunduğu okul müdürü, yasa, tüzük, yönetmelik ve emirler çerçevesinde pansiyonun yönetim, eğitim ve diğer hizmetlerini yürütmekten sorumludur. Bu hizmetleri yürütmek üzere bir müdür yardımcısını görevlendirir.

2684 sayılı İlköğretim ve Ortaöğretimde Parasız Yatılı veya Burslu Öğrenci Okutma ve Bunlara Yapılacak Sosyal Yardımlara İlişkin Yasa’da M.E.B.’na bağlı ilköğretim kurumlarında öğrencilerin parasız yatılı veya burslu okumalarını ve bunlara yapılacak sosyal yardımlara ilişkin esasları düzenlemiştir. Bu yasaya göre, maddi olanaklardan yoksun ve başarılı çocuklar, M.E.B. ilköğretim kurumlarında kalkınma planlarında öngörülen hedefler doğrultusunda, parasız yatılı ve burslu okutulur. Parasız yatılı öğrencilere eğitim

araç ve gereçleri, yiyecek, giyecek, harçlık ve diğer ihtiyaçları ile ilgili sosyal yardımlar yapılır. Ayrıca; temel eğitim ikinci kademe öğrencilerine burs almaya hak kazandıklarında, M.E.B.'nce burs verilir. Bu yasaya göre çıkarılmış yönetmelikte parasız yatılı öğrencilere yapılacak sosyal yardımlar belirtilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Pansiyonları Yönetmeliği de 30/010/1983 tarih ve 18206 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Konumuzla ilgili bu yönetmelikte yer alan bazı maddeler aşağıya çıkarılmıştır:

Madde 3- Bu Yönetmelikte geçen;

"Belletici", ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında okuyan parasız ve paralı yatılı öğrencilerin, ders saatleri dışında pansiyonlarda eğitim ve gözetimi ile bu Yönetmelikte belirtilen diğer idari hususları yürütmekle görevli kişileri; ifade eder,

Madde 8- Pansiyonun bağlı bulunduğu okul müdürü, kanun, tüzük, yönetmelik ve emirler çerçevesinde pansiyonun yönetim, eğitim ve diğer hizmetlerini yürütmekten sorumludur. Bu hizmetleri yürütmek üzere bir müdür yardımcısı görevlendirir.

Madde 9- Müdür yardımcısı pansiyonla ilgili hizmetlerin yürütülmesinden müdüre karşı sorumludur. Pansiyonla ilgili müdür yardımcısının başlıca görevleri şunlardır:

- a. Yatılı öğrencilerin disiplin, düzen ve temizliğini sağlamak,
- b. Evcı çıkacak yatılı öğrencilerin işlemlerini yapmak,
- c. Etüdlerin, zamanında ve verimli olarak yürütülmesini sağlamak,
- d. Yatılı öğrencilerin ziyaretçi kabul etme saatlerini ve yerlerini düzenlemek,
- e. Banyo, çamaşırhane, bulaşikhane, yatakhane, tuvalet ve lavaboların temiz ve tertipli tutulmasını sağlamak,
- f. Ambardan, tabelaya göre günlük erzak çıkarılmasını ve pişirilmesini kontrol etmek,
- g. Günlük tabelayı (varsa diyet uzmanı ile) hazırlatmak,
- h. Belleticilerin nöbet çizelgelerini hazırlatmak ve çalışmalarını denetlemek,
- i. Pansiyonlarla ilgili diğer görevleri yapmak.

Madde 10- Belleticiler okulun öğretmenleri veya ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında öğretmenlik yapanlar arasından, okul müdürünün teklifi ve millî eğitim müdürünün uygun görmesi halinde valilik onayı ile görevlendirilir.

Belleticiler görevlerinden dolayı ilgili müdür yardımcısına karşı sorumludurlar, Belleticiler haftada en az iki gün nöbet tutmakla yükümlüdürler. Nöbet 24 saat

sürer, Nöbetçi belleticiler gece pansiyonda yatarlar, diğer belleticilerde isterlerse pansiyonda kalabilirler.

Belleticilerin nöbetçi olduğu günlerdeki başlıca görevleri şunlardır.

- a. Pansiyonlarda kalan öğrencilerin ders saatleri dışında eğitimleri ile ilgilenmek.
- b. Öğrencilerin çalışma zaman ve yerlerinde, etüdlere sessizce ders çalışmalarını sağlamak ve gerektiğinde onların çalışma sırasında derslerde karşılaştıkları güçlüklerin çözümüne yardımcı olmak,
- c. Öğrencilerin günlük vakit çizelgelerini uygulamak ve gece bekçilerini kontrol ederek gereken direktifleri vermek,
- d. Yemekhane ve yatakhanelerde öğrencilerin başında bulunarak vaktinde yatıp kalkmalarını, düzenli bir şekilde yemek yemelerini sağlamak,
- e. Çamaşır yıkama ve banyo işlerinin zamanında ve düzenli olarak yapılmasını sağlamak,
- f. Etüd aralarında öğrencileri gözetimi altında bulundurmak,
- g. Etüdlere yoklama yapmak, yoklama pusulalarını ilgili müdür yardımcısına vermek,
- h. Hastalanan öğrencilerin durumunu nöbetçi öğretmen ve idarecilere bildirmek,
- i. Pansiyonla ilgili hizmetlerin okul idaresince tespit olunan iç yönerge hükümlerine göre yürütülmesini sağlamak,
- j. Pansiyona gelen ve gidenlerin kim olduklarını öğrenip, durumları ile ilgilenmek,
- k. Pansiyon eşyasının meydanda kalmamasına dikkat etmek, ilgililerin haberi olmadan eşyanın okul dışına çıkarılmasını önlemek,
- l. Pansiyon nöbet defterine nöbeti ile ilgili hususları yazmak,
- m. Gündelik yiyeceklerin tartılarak ambardan tabelaya göre çıkarılmasında, dışarıdan gelen yiyeceklerin muayenesinde hazır bulunmak,
- n. Önemli disiplin olaylarında durumu okul idaresine zamanında duyurmak ve kendisine verilen diğer görevleri yapmak.

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği ise 27/08/2003 tarih ve 25212 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Konumuzla ilgili bu yönetmelikte yer alan bazı maddeler aşağıya çıkarılmıştır:

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel İlköğretim Kurumlarının kuruluş, görev ve işleyişi ile ilgili yöntem ve ilkeleri düzenlemektir.

Madde 5 — Türk Millî Eğitiminin amaç ve ilkeleri doğrultusunda;

- a) Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirerek onları hayata ve üst öğrenime hazırlamak,
- b) Öğrencilere, Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsetme; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na ve demokrasinin ilkelerine, insan hakları, çocuk hakları ve uluslar arası sözleşmelere uygun olarak haklarını kullanma, başkalarının haklarına saygı duyma, görevini yapma ve sorumluluk yüklenebilen birey olma bilincini kazandırmak,
- c) Öğrencilerin, millî ve evrensel kültür değerlerini tanımalarını, benimsemelerini, geliştirmelerini bu değerlere saygı duymalarını sağlamak,
- d) Öğrencileri, kendilerine, ailelerine, topluma ve çevreye olumlu katkılar yapan, kendisi, ailesi ve çevresi ile barışık, başkalarıyla iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışan, hoşgörülü ve paylaşmayı bilen, dürüst, erdemli, iyi ve mutlu yurttaşlar olarak yetiştirmek,
- e) Öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine, sosyal, kültürel, eğitsel etkinliklerle millî kültürümüzü benimsemelerine ve yaymalanna yardımcı olmak,
- f) Öğrencilere bireysel ve toplumsal sorunları tanıma ve bu sorunlara çözüm yolları arama alışkanlığı kazandırmak,
- g) Öğrencilere, toplumun bir üyesi olarak kişisel sağlığının yanı sıra ailesinin ve toplumun sağlığını korumak için gerekli bilgi ve beceri, sağlıklı beslenme ve yaşam tarzı konularında bilimsel geçerliliği olmayan bilgiler yerine, bilimsel bilgilerle karar verme alışkanlığını kazandırmak,
- h) Öğrencilerin becerilerini ve zihinsel çalışmalarını birleştirerek çok yönlü gelişmelerini sağlamak,
- ı) Öğrencilerin kendilerine güvenen, sistemli düşünebilen, girişimci, çağdaş teknolojileri etkili biçimde kullanabilen, plânlı çalışma alışkanlığına sahip estetik duyguları ve yaratıcılıkları gelişmiş bireyler olarak yetiştirmek,
- i) Öğrencilerin ilgi alanlarının ve kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlamak, meslekleri tanıtmak ve seçeceği mesleğe uygun okul ve kurumlara yönleltmek,
- j) Öğrencileri derslerde uygulanacak öğretim yöntem ve teknikleriyle sosyal, kültürel ve eğitsel etkinliklerle kendilerini geliştirmelerine ve gerçekleştirmelerine yardımcı olmak,
- k) Öğrencileri ailesine ve topluma karşı sorumluluk duyabilen, üretken, verimli, ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunabilen bireyler olarak yetiştirmek,
- l) Doğayı tanıma, sevmeye ve koruma, insanın doğaya etkilerinin neler olabileceğine ve bunların sonuçlarının kendisini de etkileyebileceğine ve bir doğa dostu olarak çevreyi her durumda koruma bilincini kazandırmak,

- m) Öğrencilere, bilgi yüklemek yerine onlarda zekâyı ve yaratıcı düşünceyi ortaya çıkarmak, onlara bilgiye ulaşmanın yöntem ve tekniklerini öğretmek,
- n) Öğrencileri bilimsel düşünme, çalışma ve araştırma alışkanlığına yönleltmek,
- o) Öğrencilerin, sevgi ve iletişimin desteklediği gerçek öğrenme ortamlarında düşünsel becerilerini kazanmalarına, yaratıcı güçlerini ortaya koymalarına ve kullanmalarına yardımcı olmak,
- ö) Öğrencilerin kişisel ve toplumsal araç-gereci, kaynakları ve zamanlarını verimli kullanmalarını, okuma zevk ve alışkanlığı kazanmalarını sağlamak, ilköğretim kurumlarının amacıdır.

Madde 22 — Yatılı ilköğretim bölge okulu ile pansiyonlu ilköğretim okuluna kayıтта aşağıdaki esaslara uyulur.

- a) Yatılı ilköğretim bölge okulu ile pansiyonlu ilköğretim okulunun öğrenci alacağı bölge ve öğrenci sayısı, kayıtlar başlamadan en az bir ay önce il millî eğitim müdürü veya görevlendireceği yardımcısının başkanlığında; ilçe millî eğitim müdürleri, yatılı ilköğretim bölge okulu ile pansiyonlu ilköğretim okulu müdürlerinden kurulu bir komisyon tarafından, 16 ncı maddede belirtilen plânlama da dikkate alınarak tespit edilir.
- b) Okulu bulunmayan, öğrenci yetersizliği nedeniyle okulu kapatılan yerleşim birimlerindeki öğrenciler ile birleştirilmiş sınıfları bulunan okullarda ilk beş sınıfı tamamlayan taşınmalı ilköğretim kapsamına alınamayan zorunlu eğitim çağındaki öğrenciler de yatılı ilköğretim bölge okulu ile pansiyonlu ilköğretim okullarına alınırlar. İlinde yatılı ilköğretim bölge okulu veya pansiyonlu ilköğretim okulu bulunmayan öğrenciler diğer illerdeki yatılı ilköğretim bölge okulu veya pansiyonlu ilköğretim okullarına yerleştirilir.
- c) Olağanüstü durumlarda ve özel durumu olan öğrencilerin kayıtları, yatılı ilköğretim bölge okulu veya pansiyonlu ilköğretim okullarına yapılır.

Madde 74 — Yatılı veya pansiyonda kalan öğrencilerin ders saatleri dışında eğitimleri ile ilgilenmek, öğrencilerin çalışma zamanı ve çalışma yerlerinde, etütlerde ders çalışmalarını sağlamak ve çalışmaları sırasında karşılaştıkları güçlüklerin çözümüne yardımcı olmak üzere, okulun sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenleri veya ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında öğretmenlik yapanlar arasından okul müdürünün önerisi, millî eğitim müdürünün uygun görmesi ve mülkî amirin onayı ile belletici öğretmenler görevlendirilir.

Belletici öğretmenler, görevlerinden dolayı ilgili müdür yardımcısına, müdür başyardımcısına ve okul müdürüne karşı sorumludurlar.

Belletici öğretmenler, haftada en çok üç gün nöbet tutarlar. Nöbetçi belletici öğretmenler, gece yatakhane de yatarlar. Diğer belletici öğretmenler de okul yönetimince uygun görülmesi hâlinde yatakhane de kalabilirler.

2.5. YİBO'nun Önemi ve Sorunları

YİBO'lar eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin gerçekleştirilmesi ile maddi yetersizlikleri olan başarılı çocukların okuma olanağı bulabilmesi açısından çok önemlidir. Ayrıca; eğitimde niteliğin artması, kaynakların etkili ve verimli kullanılması, Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesindeki ekonomik ve toplumsal dengesizliklerin en aza indirilmesi, eğitim olanaklarının bölge insanına ulaştırılması, öneminin yanında bir zorunluluktur.

Nüfusun dağınık ve küçük birimler halinde toplandığı bölgelerde yapılan eğitim yatırımları hem devlete pahalıya mal olmakta hem de istenilen nitelik elde edilememektedir. Bu nedenle eğitim hizmetlerinin toplulaştırılması, madde ve insan kaynaklarının etkin kullanılması, sunulan eğitim hizmetlerinin niteliğinin artırılması, ayrıca 8 yıllık kesintisiz ilköğretimin gerçekleştirilmesi için, YİBO'lar önemlidir.

YİBO'lar özelliği olan ve gerçekleştirecekleri amaçları bakımından önemli okullardır. Bu okullar iş yoğunluğu, hizmet süresi mali yönetimleri ve pansiyon hizmetleri, diğer ilköğretim kurumlarına göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle YİBO'ların yönetim, örgütlenme ve verimlilikleri göz önüne alınarak, bilimsel araştırma çalışmaları yapılmalı, sorunlarına çözüm önerileri getirilmelidir.

Erkul (1997) tarafından yapılan "YİBO Yönetim ve Denetiminde Verimlilik" konulu doktora tezinde araştırmacı tarafından uygulanan araştırma soru kağıdı ile birlikte YİBO yöneticilerine yönetimle ilgili sorunları da sorulmuş, toplanan veriler aşağıdaki biçimde sınıflandırılmıştır (Erkul,1997,125-131):

Öğretmenler ve İşgörenlerle İlgili Sorunlar

1. İşgörenlerin nicelik ve nitelik yönünden yetersizliği,
2. Belletici ve rehber öğretmen eksikliği,
3. Özendiricilerin olmaması,
4. Branş öğretmeni eksikliği,
5. Öğretmenlerin deneyimsizliği ve sık sık değişmesi,
6. İşgörenlerin psikolojik yapılarının dikkate alınmaması,
7. Yetişmiş işgören ve kadro eksikliği,
8. Aday öğretmenlerin atanması, adaylık kaldırma merkezi olarak kullanılması,
9. Öğretmenlerin eğitimlerinin, YİBO'nun problemlerini çözmede yetersiz kalmaları, öğretmen alımında ölçü olmaması,
10. Teknik işgören, hemşire ve sağlık işgöreni eksikliği,
11. Çalışma koşullarının diğer okullara göre çok zor olması ve aynı ücret ödenmesi nedeniyle işgörenlerin göreve karşı isteksizlikleri,
12. İşgörenlerin atanmasında YİBO'ların özelliklerinin göz önüne alınmaması ve ölçü olmaması,
13. İşgörenlerin bilgi, bilinç ve başarı eksikliği,

Yönetim Yönünden

1. YİBO'ya özgü yönetmeliğin olmaması,
2. Yöneticilerin hareket alanlarının sınırlı olması,
3. Yöneticilerin deneyimsiz olması, görüş ayrılıklarının ortaya çıkması,
4. Yöneticilerin sık sık değişmesi,
5. Bilgi ve bilinç eksikliği (hazır olmadan göreve getirilme),
6. Rehberlik bölümlerinin kurulmaması,
7. İç hizmet yönetmeliğinin olmaması,
8. Pansiyonlarda eğitime ağırlık verilmemesi,

2.6. YİBO'larda Denetim

YİBO'larda denetim daha önceden Milli Eğitim Bakanlığı bakanlık müfettişlerince yapılmakta iken 1992-1993 eğitim ve öğretim yılından itibaren bu görev illerdeki ilköğretim müfettişlerine bırakılmıştır.

YİBO'larda denetim iki alanda yapılmaktadır. Birincisi, yönetici denetimi, ikincisi ise, öğretmen denetimidir. Diğer bir deyişle yönetimin ve eğitimin denetlenmesidir. Yönetici denetiminde; fiziki durum, yönetim, eğitim ve öğretim durumu ile büro işleri değerlendirmektedir. Fiziki durumla ilgili olarak; okul, bahçe ve tesislerin bakımı ve kullanma durumu, yangından korunma önlemleri, kitaplık oluşturma, Türk Bayrağı ile ilgili çalışmalar denetlenmektedir. Yönetim ile ilgili olarak; yönetimi planlama, gelişimleri izleme, kendini geliştirme, işbirliği yapma, işgörenleri geliştirme ve değerlendirme, toplumsal, kültürel ve sportif çalışmaları yürütme, rehberlik kurulları, komisyonlar, dernek kooperatif, dersleri planlama, eğitim ve öğretim sorunlarını belirleme, kararları alma ve uygulama, çevre ile ilişkiler, ders yürütme çalışmaları denetlenmektedir. Büro işleri ile ilgili olarak; kayıt tutma, takip, mali işlemler ve iş bölümü yapma çalışmaları değerlendirilmektedir.

Öğretmen denetiminde; sınıf ortamı, araç ve gereç kullanma, kullandırma, okuma alışkanlığı kazandırma, planlama, derste uygun yöntem ve teknikleri kullanma, zamanı kullanma, rehberlik, öğrencileri gezi gözlem, inceleme ve araştırmaya yöneltme, ölçme ve değerlendirme, Atatürkçülük, Türkçe'yi kullanma ve kullandırma, öğrencileri tanıma, rehber olma, işbirliği, kayıt tutma, kendini geliştirme, etkinliklere katılma ve çevre ile ilişkiler değerlendirilmektedir.

YİBO denetimi; yapılan yatırımların, sunulan hizmetlerin, amaçlarına ulaşması açısından çok önemlidir. Çünkü; devlet bu okullara çok fazla parasal kaynak ayırmaktadır. Bu kaynakların etkili, ussal ve verimli kullanılmasının

denetlenmesi, madde ve insan kaynaklarının etkin yönetiminin gerçekleştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

YİBO'larda yönetim denetimi, M.E.B. İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin 23. maddesinde belirtildiği şekilde; fiziki durum, eğitim ve öğretim, büro işleri, öğrenci işleri, işgören işleri, hesap, ayniyat ve döner sermaye işleri, demirbaş işleri olarak düzenlenmiştir.

2.7. Konuyla İlgili Araştırmalar

Bursalıoğlu (1975) denekleri, Milli Eğitim Bakanlığı denetçileri, milli eğitim müdürleri, ilk öğretmen okulu müdür ve öğretmenleri olan "Eğitim Yöneticisinin Yeterlikleri" araştırmasında, on sekiz yeterlik alanına giren doksan yönetici yeterliği ile ilgili görüşler belirlenmiştir. Yeterlik alanları olarak, karar, planlama, örgütlenme, iletişim, eşgüdüm, eğitim- öğretim, yetki ve sorumluluk, liderlik, iklim, eğitsel kollar, rehberlik, disiplin, personel yönetimi, okul-çevre ilişkileri, araştırma-geliştirme, işletmecilik, yardımcı hizmetler, demirbaş işleri alınmıştır. Bursalıoğlu, okulda olumlu bir hava yaratmak için, yöneticiden beklediği davranışları aşağıdaki beş yeterlikte birleştirmiştir :

1. Okulun amaçları ile öğretmen, öğrenci ve diğer personelin ihtiyaçları arasında bir denge kurabilme,
2. Ödül ve ceza sistemlerini, verim ve morali yükseltecek biçimde uygulayabilme,
3. Yetkiden önce etki yollarını deneyebilme,
4. Öğretmen, öğrenci ve diğer personelin emek ve bağlılığına karşılık, örgütün güvenlik ve koruma olanaklarını sağlayabilme,
5. Ortak kararların uygulanmasına örnek olabilme

Kaya (1993) tarafından yapılan "Türk Eğitim Yönetiminin Örgütsel Ve Yönetimsel Sorunları" konulu araştırmada eğitim-kalkınma ilişkileri, Türk eğitim sisteminin tarihçesi ve düzeyleri, eğitim sistemi ile politik sistemin ilişkileri,

eğitim sistemine ilişkin sorunlar, yönetim bilimi ve eğitim yönetimi ve sorunları, eğitim yöneticilerinin eğitimi ele alınıp incelemiş ve önerilerde bulunmuştur. Bu araştırmada da, milli eğitim müdür ve yardımcıları, eğitim enstitüsü müdür ve yardımcıları ile ilköğretim müdürlerinden oluşan deneklerin %35,8'i eğitim yöneticilerinin yöneticilik bilgileri yönünden yeterliliğini az, %50,6'sı yönetim görevine atanmada yöneticilik eğitiminin önemini hiç, %38,8'i denetim sisteminin yeterlik derecesini az olarak değerlendirmişlerdir.

Kabadayı (1982) "Okul Müdürlerinin Liderlik Davranışları ve Öğretmenlerin GÜdülenmesi" araştırmasında, öğretmenlerin en fazla otonomi alanında, en az da sosyal alanda gereksinim karşılama yetersizliği algıladıklarını gözlemiştir. Başka bir anlatımla, öğretmenlerin en fazla otonomi gereksinim alanına doyumsuzluk gösterdikleri saptanmıştır. Otonominin göstergeleri olarak, öğretmenlerin rollerini oynarken kendi kendilerine yön verme, bağımsız çalışabilme, çalışma çevresini kontrol edebilme ve kendi kendine karar verme olanağına sahip olma gösterilmektedir. Kabadayı'nın bulguları, söz konusu yöre öğretmenlerinin bu konularda doyumsuzluk duyduklarını sergilemektedir (Aydın,1993:111).

Balcı (1985), "Eğitim Yöneticilerinin İş Doyumu" konulu araştırmasında şu sonuçlara ulaşmıştır.

1. İş doyumunda birinci etken birlikte çalışılan iş arkadaşları, son olarak da ücret görülmektedir.
2. Örgütün havasının sağlıklı oluşu, iş doyumunu olumlu yönde etkilemektedir.
3. Eğitim yöneticisinin iş doyum düzeyi düşüktür.
4. Eğitimcilerin iş doyumunun yükseltilmesinde, çalışan ve emekli olanların ücretlerinin yükseltilmesi önemli bir etken olarak görülmektedir.

5. Araştırmanın alt grupları olan ilkokul, ortaokul, lise ve meslek lisesi yöneticileri arasında iş doyumu etken ve göstergelerine ilişkin algıları açısından bu istek algılama ve iş doyumu olarak manidar bir fark bulunmamaktadır.

Gürsel (1997), "Endüstri Meslek Lisesi Müdürlerinin Yeterlikleri" araştırmasında, okul yöneticiliği için gerekli yeterlik alanlarını, önem derecelerine göre şöyle sıralamıştır:

1. Okulun bina, tesis ve demirbaşlarının kullanılma, koruma ve bakımı,
2. Liderlik davranışları,
3. Okulun işletmecilik ilkelerine göre yönetilmesi
4. Yetki ve sorumluluğa ilişkin sorunlar,
5. Okulda olumlu bir hava yaratılması,
6. Okul içi ve dışı haberleşme etkinlikleri
7. Okul personelinin yönetilmesi.

Dikmen'in (1990:91-99) "Türk Milli Eğitim Sisteminde Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Uygulaması, Sorunları ve Fonksiyonel Bir Yapıya Kavuşturulması" konulu yüksek lisans tezinde aşağıdaki sonuçlar ulaşılmıştır:

1. YİBO'ların yönetmelikte belirlenen kuruluş amaçlarına uygun bir eğitim ve öğretim hizmeti verdiği,
2. YİBO'ların kuruluş amaçları günümüzde birey ve toplumun eğitim ihtiyaçlarını gereği gibi karşılayabildiği,
3. Bakanlığın YİBO'lardaki rehberliğinin yeterli olduğu,
4. Yöneticilerin YİBO'larda çalışmaktan memnun olduğu,
5. YİBO müdürlerinin yöneticilik mesleğinde kendilerini güvencede hissettiği,
6. Deneyimli personelin (yönetici, öğretmen ve diğer personel) YİBO'larda görev alması için Valilik ve Bakanlığın özendirici tedbirleri aldığı,
7. Bakanlıkça YİBO'lara yönetici atamasında hizmetin gerektirdiği niteliklere uyulduğu,

8. Bakanlıkça ve Valilikçe YİBO'lara yapılan öğretmen atamalarında yatılılık hizmetinin gerektirdiği nitelikte uyulduğu,

9. YİBO'ları Valilikçe yapılan diğer personel atamalarında hizmetin gerektirdiği nitelikte uyulduğu,
görüşlerine, YİBO yöneticilerinin, İlköğretim müfettişlerinin ve Bakanlık Merkez Yöneticilerinin çoğunluğu katılmamakta;

1. İlkokulu bulunan köy sayısı artıkça YİBO'lara başvuran ilkokul öğrencilerinin sayısının azaldığı,

2. YİBO'ların çevredeki yönetici ve öğretmenlerin birleşip görüştükleri tecrübelerini paylaştıkları ve işbaşında yetiştirildikleri bir merkez olduğu,

3. YİBO'larda çevre ve ülke gerçekleriyle bütünleşecek daha fonksiyonel bir yapıya ihtiyaç duyulduğu,

4. Bakanlığın YİBO'lardaki denetimin yeterli olduğu,

5. İl bazında YİBO'ların sorunlarının görüşüldüğü periyodik toplantılar yapıldığı,

6. YİBO'ların yönetici ve öğretmenlerinin hizmet içinde ve işbaşında yetiştirilmesine gereken önemin verildiği,

7. Yatılı ilköğretim bölge okullarında yönetim süreçlerinin gerektiği gibi işlediği,

8. YİBO'lara ilkokulu olan köy-ilçe ve il merkezlerinden öğrenci alındığı, görüşlerine ise, YİBO yöneticilerinin, İlköğretim müfettişlerinin ve Bakanlık Merkez Yöneticilerinin çoğunluğu katılmaktadır.

Yardibi (1991), "Okul Yöneticilerinin Yönetmel Davranışların Öğretmen Bağlılığına Etkisi" konulu araştırmasında, yöneticinin otoriterlik, hiyerarşideki etkililik ve coşkusallık davranışlarının öğretmeni kendisine bağlamda ne derece etkili olduğunu tespit etmiştir. Araştırma sonuçları; otoriterliğin, bağımlılığı azalttığını, etkililiğin ve coşkusallığa bağıllığı arttırdığı göstermiştir.

Erkul (1992:91-93), "Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Pansiyon Yönetimi" konulu araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır:

1. YİBO ve bağlı pansiyonların yönetiminde en büyük eksiklik, özelliğine uygun olarak yöneticilerin yetiştirilmemesidir.

2. YİBO yönetmeliği acilen hazırlanmalıdır.

3. YİBO ve pansiyonlarda rasyonel bir verimlilik, işi basitleştirme, iş analizi ve büro yönetimi teknikleri çalışmaları uzmanlarca yapılmalıdır. Büro yönetiminde vatandaşa hizmet ön planda tutulmalıdır. İş ve işlemler basitleştirilerek ve verimli olarak yapılmalıdır.

4. YİBO pansiyonlarında öğrencilere sunulan hizmetler, personelin nitelik ve nicelik yönünden yetersiz olması nedeniyle istenilen düzeyde değildir.

5. Pansiyonda kalan öğrencilere psikolojik yönden rehberliğe gereksinim duyulmaktadır. Özellikle ergenlik çağına gelen kız ve erkek öğrenciler kendilerine rehberlik edecek bir uzmanın rehberliğine gereksinimleri vardır.

6. Bakanlık, il ve ilçe düzeyindeki üst yöneticilerin pansiyon denetimleri ve yaptıkları rehberlik yeterli değildir.

7. YİBO pansiyon binası yapı bakımından değişikliğe uğratılmalıdır. Pansiyon müdür yardımcısının yönetim odası mutlaka pansiyon binasında bulunmalıdır.

8. YİBO'lara bağlı pansiyonlarda görev yapan yönetici, öğretmen ve personel atamalarında yatılılık hizmetinin gerektirdiği nitelikler aranmalı ve onları güdüleyici çalışmalar yapılmalıdır.

Tuna'nın (1996), ilköğretim okulu müdürlerinin yönetsel davranış biçimlerinin, okullarda örgütsel iklimin oluşmasında ne derece etkili olduklarını saptamak amacıyla yaptığı araştırma sonucunda, okul müdürlerinin "gücü yada ilişki" yönelimli olmasıyla, okulların örgütsel iklim tipinin çözülme "engelleme", "moral", "yüksekten bakma", "kendini işe verme" ve "anlayış gösterme" alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Böylece okul

müdürlerinin yönetsel davranışlarının okulların örgütsel iklimi üzerinde önemli ölçüde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır

Aldemir'in (1996) "Öğretmenlerin Okul Yönetimene Katılma Düzeyleri (Altındağ Örneği)" araştırmasının sonuçları şöyledir: (1)Öğretmenlerin, okul yönetimine ne derecede katıldıklarına ilişkin algıları "kısmen" seçeneği üzerinde yoğunlaşmaktadır. (2)Öğretmenlerin, okul yönetimine ne derece katılmak istediklerine ilişkin algıları "kesinlikle olmalıdır" seçeneğinde yer almaktadır. (3)Öğretmenlerin yönetime katılmada, uygulamadaki durum ve beklenen duruma ilişkin algıları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. (4)Sınıf öğretmenleri ile ders öğretmenlerinin yönetime katılma dereceleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (5)Öğretmenlerin kıdemlerine göre yönetime katılma dereceleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (6)Öğretmenlerin cinsiyetleri ile yönetime katılma dereceleri arasında ilişki bulunamamıştır.

Ataklı'nın (1997), "İlkokullarda Yönetici Davranışlarının Öğretmenlerin Verimliliğine Etkisi" konulu araştırmasında "ilkokul yöneticileri tarafından yetersiz gösterildiği" yönünde tüm deneklerin görüş birliği içerisinde olduğu davranışlar şunlardır : Eğitim-öğretime ilişkin olarak araştırma, yayın ve kaynak kişilerden yararlanabilmek için ilgililerle karar alabilme, ders araç-gereçlerinin temini, dağıtılması, korunması ve iyi kullanılmasını sağlayabilme, öğrencilerin öğretmenleriyle birlikte eğitim-öğretim amacıyla yapacakları inceleme gezilerini öğretmen ve velilerle birlikte yapabilme, öğrencileri yılda en az bir kez sağlık kontrolünden geçirilmesini planlayabilme, kütüphane ve arşivin sistemli bir şekilde düzenlenmesini ve kullanılmasını sağlayabilme, okulda personelin hizmet içi eğitim yoluyla yetiştirilebilmesi için gerekli önlemleri alabilme, öğrenci ödevlerinin ilgili yönetmelik ve emirlere uygun olup olmadığını denetleyebilme, tarafsız ve güdüleyici değerlendirme yöntemleri kullanabilmedir.

Erkul (1997:217-222), "YİBO Yönetim ve Denetiminde Verimlilik" konulu doktora tezinde aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır:

1. YİBO yöneticilerinin çoğunluğunun iki yıllık yüksek okulu bitirdikleri, bu okulların öğretmen yetiştirmeye yönelik olduğu ve öğretmen olarak yetiştirdikleri, yöneticilik eğitimi almadıkları; kıdemlerinin çoğunlukla 1 ile 5 yıl arasında olduğu, bundun da YİBO yöneticilerinin deneyimsiz olduğu ve sık sık değiştikleri; yöneticilerinin yönetim bilimi ve eğitim yönetimi alanında lisans ve yüksek lisans düzeyinde, çoğunluk olarak bu eğitimi almadıkları anlaşılmıştır.

2. YİBO yönetiminde yönetimi geliştirme çalışmalarını engelleyen etkenler olarak; yöneticiler ve deneticiler, yöneticilerin araştırma ve bilimsel çalışma eksikliklerinin olduğunu, çözüm önerisi olarak da, yöneticilerin yönetim bilimi eğitiminden geçirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

3. YİBO yönetiminde, yöneticilerin örgüt yapısını oluştururken karşılaştıkları sorun olarak yöneticiler; işgörenlerin nitelik ve nicelik yönünden yetersizliklerini, deneticiler ise; yöneticilerin örgütlendirme ilkelerini bilmediklerini çözüm olarak da, yöneticiler ve deneticiler, örgütlendirme ilkelerine göre örgüt yapısı oluşturulmasını önermişlerdir.

4. YİBO yönetim uygulamalarının yüksek nitelikte olması için yöneticiler; sadece YİBO'lara ait yönetmelik çıkarılmasını, deneticiler ise; yöneticilerin yönetim bilimi ve eğitim yönetimi alanında eğitim görmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

5. YİBO yönetim işlevlerinin denetlenmelerinde karşılaştıkları sorun olarak, yöneticiler: denetimin işgörenleri geliştirici araç olarak kullanılmaması, deneticiler ise; denetimin rutin iş görülmesi ve sonuçsuz kalması, çözüm olarak da; yöneticiler ve deneticiler, denetimin düzeltici ve amacına yöneltici olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Güven ve Kutlu'nun (1998), tarafından "YİBO Öğrencilerinin Öğretmenlerden Bekledikleri Ve Gözledikleri Rehberlik Davranışları" konulu araştırmasında öğrencilerin, "alıştırma-oryantasyon, öğrencileri tanıma, eğitsel ve mesleki rehberlik, kişisel rehberlik ve aile rehberliği alanlarında" öğretmenlerinden bekledikleri davranışlar ile gözledikleri davranışlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Böylece öğrencilerin, rehberlik hizmetleri

konusunda öğretmenlerinden önemli bir beklenti içinde oldukları ortaya çıkmıştır.

Şahin'in (2000), "Türkiye'deki İlköğretim Okulu Müdürlerinin Sahip Olması Gereken Yeterlilikler" konulu Arizona State University'de yaptığı araştırmanın amacı, Türkiye'deki ilköğretim okulu müdürlerinin sahip olması gereken yeterlilikleri belirlemektir. Ankara'daki ilköğretim müdürleri, Türkiye'deki üniversitelerin Eğitim Yönetimi Bölümleri'nde görev yapan öğretim üyeleri, Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde görev yapan ilköğretim müfettişleri ve Ankara'daki devlet okullarında görev yapan ilköğretim okulu öğretmenlerinin katılımıyla yaptığı araştırmasında; gruplar, 114 yeterlik maddesinin 41'i üzerinde "yüksek dereceli uzlaşmaya", 56'sı üzerinde "uzlaşmaya" varmışlardır. 17 madde üzerinde ise uzlaşma sağlanamamıştır. En fazla uzlaşma, "kişisel özellikler " altında sıralanan maddeler üzerinde gerçekleşmiştir. "Demokratik kişilik", ilköğretim okulu müdürlerinin görevlerini etkili şekilde gerçekleştirmeleri için en gerekli yeterlik maddesi olarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizi, öğretim üyeleri ile ilköğretim okulu öğretmenlerinin cevapları arasında önemli bir benzerlik olduğunu ortaya koymuştur.

Çinkır'ın (2000), University of Leeds'de yaptığı "İngiltere'de İlkokul Müdürü ve Müdür Yardımcılarına Yönelik Eğitim ve Yetiştirme Programı" konulu araştırmasında; İngiltere'de uygulanan bu iki eğitim programının tamamı ya da bir bölümü, Türkiye'nin kültürel, ekonomik, politik ve eğitim sisteminin yapısı göz önünde bulundurularak Türkiye'de de uyarlanabileceğini belirterek, okul müdürleri için yetiştirme konu ve alanları ile Türkiye için öneriler başlığında okul müdürlerinin aşağıda belirtilen alanlarda yetiştirilmelerine ağırlık verilebileceğini belirtmiştir.

1. *Okulun stratejik amaç ve hedeflerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi:* Okul müdürü, okulun amaç ve hedeflerini, gelecek için eğitim gereksinimlerini,

yerel, ulusal ve uluslararası gelişmeleri de göz önünde bulundurarak, okul yönetimi ile işbirliği içinde çalışır, okulun stratejilerini belirler ve planlar.

2. *Okulda eğitim ve öğretimin yönetimi:* Bir okul müdürü, okulda etkili ve verimli bir eğitimi sağlama ve sürdürmede, öğrencilerin başarılarını ve bunların ulusal standartlara uygunluğunu izler, değerlendirir ve bunları yaparken okul yönetimi ile işbirliği içinde çalışır ve gelecek için hedefleri birlikte saptar.

3. *Okul personelini yönetme ve yönlendirme:* Okul müdürü, okulun başarısını artırmak ve sürdürmek için okulda çalışan personeli yönlendirir, onları okulun amaçları doğrultusunda güdüler, destekler ve mesleki yönden gelişimlerine yardımcı olur.

4. *İnsan ve madde kaynaklarının etkili ve verimli bir şekilde kullanımı.* Okul müdürü, okulun stratejik amaç ve hedeflerini göz önünde bulundurarak, insan ve madde kaynaklarının etkili ve verimli bir şekilde kullanımını sağlar.

5. *Sorumluluk:* Müdürler, okullarını etkili yönetmede ve okulun verimliliğini sağlamada, başta okul yönetimi olmak üzere öğrencilerine, öğrenci velilerine, iş çevrelerine ve tüm topluma karşı sorumludurlar.

6. *Okul müdürlerinde bulunması gerekli beceriler:* Bir okul müdürü yukarıda sayılan alanlarda etkili ve verimli olabilmek için, aynı zamanda okulda bulunan tüm eğitici ve eğitici olmayan personeli, okulun genel amaçlarına doğru takım halinde çalıştırma, yönlendirme ve güdüleme becerilerine sahip olmalıdır.

Aras'ın (2002) Doğu Anadolu Bölgesindeki YİBO ve PİO'larda görev yapan okul yöneticilerinin bu okulların yönetsel sorunları ve çözüm önerilerine ilişkin algı ve beklentilerini belirlemek amacıyla yaptığı "YİBO ve PİO'larla ilgili Yönetsel Sorunlar ve Çözüm Önerileri" konulu yüksek lisans tezinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. YİBO ve PİO okulları yönetmelikte belirlenen kuruluş amaçlarına uygun bir eğitim ve öğretimi kısmen verebildikleri, bu okulların kuruluş amaçları günümüzde birey ve toplumun eğitim ihtiyaçlarını kısmen karşıladığını ve bu

okulların çevredeki eğitim iş görenleri için her yönüyle bir merkez olma özelliğini göstermediği ortaya çıkmıştır.

2. YİBO ve PİO okullarına yönetici öğretmen ve personel atamalarında yatılılık hizmetinin gerektirdiği genel ve özel niteliklere gerektiği kadar uyulmadığı, Milli Eğitim Müdürleri YİBO ve PİO okullarının sorunlarını yerinde çözmede yeterince etkili olmadıkları ve bundan dolayı bir çok sorunla baş başa kalan bu okul yöneticileri, yöneticilik mesleğinde kendilerini yeter derecede güvencede hissetmedikleri tespit edilmiştir.

3. Bu okullarda iş görenlerin belirli hizmetleri yürütmesi için görev dağılımı yaparken karşılaşılan en önemli sorun olarak mevcut iş görenlerin niteliksiz olması önemli bir engel olarak algılanırken, öncelikli çözüm önerisi olarak iş görenlerin becerileri ve yetenekleri göz önüne alınarak görev dağılımı yapılması gerektiği belirtilmiştir. Yüksek lisans mezunu yöneticiler öncelikli çözüm önerisi olarak iş görenlerin hizmetiçi eğitimden geçirilerek niteliklerinin yükseltilmesi daha doğru olacağını düşünmektedirler.

4. YİBO ve PİO yönetiminde iş görenlerin kararlara katılması konusunda karşılaşılan en önemli sorun olarak yöneticiler iş görenlerin kararlara katılıyor görünmeleri olarak algılanmaktadırlar. Yöneticilikler bu soruna ilişkin öncelikli çözüm önerisi olarak kararlara katılma konusunda yönetimin demokratik olmasını istemektedirler.

5. YİBO ve PİO yöneticilerinin büyük çoğunluğu bu okulları daha fonksiyonel hale getirecek, çevrenin değişen eğitim ihtiyaçlarına cevap verecek, çevre ve ülke gerçekleriyle bütünleşecek bir değişikliğe ihtiyaç olduğunu belirtmektedirler. Bu değişikliğin, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkaran geliştiren mesleki-teknik ve akademik eğitimi veren çok amaçlı okullara dönüştürülmesini istemektedirler.

Yurt dışında doğrudan YİBO'larla ilgili yapılmış olan araştırmalara ulaşamamıştır.

BÖLÜM II

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama aracı, geçerlik ve güvenirliği, verilerin toplanması ve çözümünü yer almaktadır.

3.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Tunceli ilindeki 9 Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'nda (YİBO) görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır (EK-1). Tunceli ilindeki YİBO'larda 2002-2003 öğretim yılında görev yapan öğretmen sayısı Tunceli İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden sağlanmıştır. Evrendeki tüm okulların öğretmenleri araştırma kapsamına alındığı için örneklem seçilmemiştir. Evrende bulunan 104 öğretmenin 99'u anket uygulamasına katılmış ve anket uygulamasına katılım oranı %95 olmuştur.

3.2. Veri Toplama Aracı, Geçerlik ve Güvenirliği

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada, YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin "yönetimsel sorunlara ilişkin" görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında anket tekniği kullanılmıştır. Konu ile ilgili Türkçe alan yazın taraması Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Dokümantasyon Merkezi ile İnönü Üniversitesi Kütüphanesi'nde yapılmıştır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılacak ölçme aracını (anketi) geliştirmek için ilgili alan taraması yapılmış ve 50 YİBO müdürünün dönüşümlü zarf yöntemiyle YİBO'larda karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini almak üzere açık uçlu sorular içeren mektup yazılmıştır. Bu mektuplardan 13 tanesine yanıt verilmiştir. Daha sonra benzer araştırmalar ve ilgili dokümanlar taranarak yanıt verilen mektuplardaki ifadelerden de yararlanılarak 62 soruluk bir anket hazırlanmıştır. Hazırlanan bu anket; ankette yer alan ifadelerin yönetim, öğrenci

hizmetleri, personel hizmetleri, okul işletmesi ve pansiyon hizmetleri boyutlarından hangisinin kapsamında olduğunu belirlemek ve uzman kanısı almak için İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği Anabilim Dalı öğretim elemanlarından üç kişinin incelemesine sunulmuştur. Alınan görüşler doğrultusunda ankette gerekli düzenleme ve değişiklikler yapılmıştır.

Anket Nisan 2003'te Tunceli, Elazığ ve Malatya illerinde bulunan YİBO'lardaki 163 öğretmene uygulanmıştır. 62 Soruluk bu ön deneme anketinde YİBO'lardaki sorunlar yönetim, personel hizmetleri, öğrenci hizmetleri, okul işletmesi ve pansiyon hizmetleri alanlarında olmak üzere 5 temel alanda gruplamayı öngörüyordu. Ancak, anket ile ulaşılan verilere uygulanan faktör analizi sonucunda (EK-2), sorular temel olarak yönetim, öğrenci hizmetleri ve pansiyon hizmetleri boyutları olmak üzere 3 grupta toplanmış ve soru sayısı 40'a indirilmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan ölçme aracının boyutları, boyutlara ilişkin sorular ve boyutların Cronbach Alpha değerleri aşağıdaki çizelgede belirtilmiştir.

Boyutlar	Soru Numarası	Alpha
Yönetim	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,	,9135
Öğrenci Hizmetleri	17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,40	,9125
Pansiyon Hizmetleri	32,33,34,35,36,37,38,39	,8559

Faktör analizi sonucunda yönetim boyutunda 16, öğrenci hizmetleri boyutunda 16 ve pansiyon hizmetleri boyutunda 8 soru yer almıştır. Ankette yer alan sorular 5'li derecelendirme ölçeği tipinde ifade edilmiştir. Buna göre Tamamen Katılıyorum'a (TK) 5, Katılıyorum'a (K) 4, Kısmen Katılıyorum'a (KK) 3, Katılmıyorum'a (KM) 2 ve Hiç Katılmıyorum'a (HK) 1 değerleri verilmiştir.

Güvenirlik açısından, anket tekniği gereklerine göre hazırlanmış olan anket, Araştırmacının bizzat kendisi tarafından titizlikle uygulanmıştır. Araştırma evrenindeki öğretmenlerin tamamına uygulanan anketin güvenilirlik katsayısı **Cronbach Alpha .9766** olarak bulunmuştur. Bu da anketin güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

3.3. Verilerin Toplanması ve Çözümü

Anket formu son şeklini aldıktan sonra (EK-3), Tunceli Valiliği ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin alınmış (EK-4) ve 2003 yılı Mayıs'ında uygulanmıştır. Anket formları, okullara gidilerek teneffüste araştırmacı tarafından öğretmenlere elden dağıtılmıştır. Gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra yaklaşık 10 dakika süren anketin diğer teneffüs sonuna kadar bitirilmesi ve bizzat araştırmacıya teslim edilmesi istenmiştir. Anket uygulamasına gidilen tüm okullarda, okul yöneticileri ve öğretmenler anket uygulaması için araştırmacıya gerekli kolaylığı sağlamıştır.

Öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamalarının karşılaştırılmasında ve yorumlanmasında aşağıdaki aralık değeri alınmıştır.

Değer	Seçenekler	Aralık Değeri
1	Hiç Katılmıyorum	1 - 1,79
2	Katılmıyorum	1,80 - 2,59
3	Kısmen Katılıyorum	2,60 - 3,39
4	Katılıyorum	3,40 - 4,19
5	Tamamen Katılıyorum	4,20 - 5,00

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde öğretmenlerin kişisel özelliklerinin belirlenmesinde ve yönetsel sorunların düzeyinin belirlenmesinde Frekans, Aritmetik Ortalama ve Yüzdelikler hesaplanmıştır. Sorunların cinsiyet ve öğretmenlerin branşına göre farklılık gösterip

göstermediğinin belirlenmesinde t testi ; sorunların öğretmenlerin öğrenim düzeyi ve çalışma süresine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Ortalamalar arasındaki farklılık test edilirken tüm analizlerde anlamlılık düzeyi .05 alınmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, araştırmanın bulguları ve bu bulguların yorumları yer almaktadır. Öncelikle anket uygulamasına katılan öğretmenlere ilişkin bulgular, sonra da alt problemlere ilişkin bulgular yer almaktadır.

4.1. Ankete Katılanların Özellikleri

Araştırma anketine katılan Tunceli ilindeki YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 4.1.1'de görülmektedir.

Tablo 4.1.1. Cinsiyetlerine Göre Öğretmenlerin Sayıları ve Oranı

Cinsiyet	Sayısı (N)	Yüzde (%)
Kadın	42	42,42
Erkek	57	57,58
Toplam	99	100,00

Araştırma anketine katılan 99 öğretmenden 42'si kadın, 57'si erkektir. Tablo 4.1.1.'de öğretmenlerin %42,42'sinin kadın ve %57,58'nin erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 4.1.2. Öğretmenlik Alanına Göre Öğretmenlerin Sayıları ve Oranı

Öğretmenlik Alanı	Sayısı (N)	Yüzde (%)
Sınıf Öğretmeni	62	62,63
Branş Öğretmeni	37	37,37
Toplam	99	100,00

Araştırma anketine katılan 99 öğretmenden 62'si sınıf öğretmeni, 37'si branş öğretmenidir. Tablo 4.1.2.'de öğretmenlerin %62,63'ü sınıf öğretmeni ve %37,37'si branş öğretmenidir.

Tablo 4.1.3. Öğrenim Düzeylerine Göre Öğretmenlerin Sayıları ve Oranı

Öğrenim Düzeyi	Sayısı (N)	Yüzde (%)
Ön Lisans	8	8,08
Lisans	85	85,86
Yüksek Lisans	6	6,06
Toplam	99	100,00

Araştırma anketine katılan 99 öğretmenden 8'i ön lisans düzeyinde, 85'i lisans düzeyinde ve 6'sı yüksek lisans düzeyinde öğrenim görmüştür. Tablo 4.1.3.'te öğretmenlerin %8,08'inin ön lisans, %85,86'sının lisans ve %6,06'sının yüksek lisans düzeyinde öğrenim gördükleri belirlenmiştir.

Tablo 4.1.4. Çalışma Sürelerine Göre Öğretmenlerin Sayıları ve Oranı

Branş	Sayısı (N)	Yüzde (%)
1-3 Yıl	58	58,59
4-6 Yıl	33	33,33
7-10Yıl	8	8,08
Toplam	99	100,00

Araştırma anketine katılan 99 öğretmenden 58'inin 1-3 yıl arası, 33'ünün 4-6 yıl, 8'inin 7-10 yıl arası çalıştığı saptanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama Yönetmeliğine göre, YİBO'lara en az 3 yıl çalışma süresini dolduran öğretmenlerin atanacağı belirtilmesine rağmen ortaya çıkan tablo dikkat çekicidir. Çünkü YİBO'larda çalışan öğretmenlerin büyük çoğunluğu

(%58,59) bu okullara atanma yeterliğine çalışma süresi açısından dahi sahip değildir.

4.2. Birinci Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi; "YİBO'lardaki yönetsel sorunların öğretmen görüşlerine göre algılanma düzeyi nedir?" olarak ifade edilmişti.

YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin yönetsel sorunlara ilişkin görüşlerinin, aritmetik ortalaması en düşük çıkandan en yüksek olana doğru sıralanarak oluşturulan bulgular bu probleme yanıt verecek niteliktedir.

Araştırma verileri değerlendirilirken hiç katılmıyorum yanıtı için 1 ve tamamen katılıyorum yanıtına 5 değeri verildiğinden, olumlu cümlelerden oluşan yönetsel sorunlardan önemli görülenlerin ortalaması düşük, önemli görülmeyen sorunların ortalaması ise yüksek çıkmıştır. Örneğin, "Okula, alanında deneyimli olan personel atanmaktadır." konusunda sorun olduğu görüşündeki öğretmenler 1 değeri verilen Hiç Katılmıyorum seçeneğini işaretleyeceklerdir. Sorunun derecesine göre verilen diğer yanıtlarla birlikte bu sorunun ortalaması ($X=2,30$) ortaya çıkmıştır. Eğer ortalama, 5 olan en yüksek değere yakın yani yüksek olsaydı sorunun düşük düzeyde algılandığı anlaşılacaktı. Ancak 1 olan en düşük değere yakın olduğundan sorunun yüksek düzeyde algılandığı anlaşılmaktadır.

Aşağıda anketteki soru numarası belirtilerek sıralanan soru maddelerinin hangi yönetsel boyutta yer aldığı soru maddesinin sonunda; yönetim boyutu (1), öğrenci hizmetleri boyutu (2) ve pansiyon hizmetleri boyutu (3) olarak belirtilmiştir.

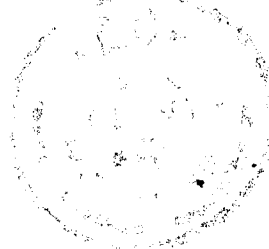
Tablo 4.2. YİBO'lardaki Yönetimsel Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri

ÖS	SN	SORU MADDESİ		HK	KM	KK	K	TK	TO	X	SS
1	16	Okula alanında deneyimli personel atanmaktadır. (1)	F	28	32	24	11	4	99	2,30	1,12
			%	28,28	32,32	24,24	11,11	4,04	100		
2	27	Öğrencilere, meslek rehberlik konusunda yeterli rehberlik yapılmaktadır. (2)	F	25	33	27	11	3	99	2,33	1,07
			%	25,25	33,33	27,27	11,11	3,03	100		
3	35	Çamaşırhaneler, öğrenci çamaşırlarının yıkanmasında yeterli derecede hizmet etmektedir. (3)	F	31	25	23	16	4	99	2,36	1,20
			%	31,31	25,25	23,23	16,16	4,04	100		
4	8	Öğretmenlerin moralini düzeltici ve yükseltici etkinlikler düzenlemektedir. (1)	F	17	38	29	10	5	99	2,47	1,05
			%	17,17	38,38	29,29	10,10	5,05	100		
5	32	Okulda görevlendirilen belletmen sayısı yeterlidir. (3)	F	35	22	14	16	12	99	2,47	1,42
			%	35,35	22,22	14,14	16,16	12,12	100		
6	34	Çamaşırhanelerde, öğrenci çarşaf ve nevresimleri yeterli sıcaklıkta yıkanmaktadır. (3)	F	32	21	21	17	8	99	2,47	1,32
			%	32,32	21,21	21,21	17,17	8,08	100		
7	21	Öğrencilerin, el ve zihin becerileri geliştirilerek çok yönlü yetiştirilmektedir. (2)	F	18	26	38	14	3	99	2,58	1,04
			%	18,18	26,26	38,38	14,14	3,03	100		
8	18	Öğrencilerin, ilgi ve yetenekleri ortaya çıkarılmakta ve bu konuda yeterince yönlendirilmektedirler. (2)	F	10	33	38	16	2	99	2,67	0,94
			%	10,10	33,33	38,38	16,16	2,02	100		
9	33	Banyolar öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktadır. (3)	F	22	29	17	19	12	99	2,70	1,34
			%	22,22	29,29	17,17	19,19	12,12	100		
10	39	Bulaşıkhanede, servis tabakları, kaşık, çatal, bardak vb. yeterince temiz yıkanmaktadır. (3)	F	19	22	30	22	6	99	2,74	1,18
			%	19,19	22,22	30,30	22,22	6,06	100		
11	13	Okuldaki personel sayısı, hizmetlerin yürütülmesi için yeterlidir. (1)	F	26	16	25	21	11	99	2,75	1,35
			%	26,26	16,16	25,25	21,21	11,11	100		
12	17	Öğrencilere, bireysel ve toplumsal sorunlara duyarlı olma bilinci yeterince kazandırılmaktadır. (2)	F	13	24	38	23	1	99	2,75	0,99
			%	13,13	24,24	38,38	23,23	1,01	100		
13	38	Mutfak personeli gerekli hijyen kurallarına uymaktadır. (3)	F	10	29	37	20	3	99	2,77	0,99
			%	10,10	29,29	37,37	20,20	3,03	100		
14	9	Öğretmenlerin karşılıklı etkileşimlerini sağlayacak uygun iletişim ortamı sağlanmaktadır. (1)	F	9	36	26	22	6	99	2,80	1,08
			%	9,09	36,36	26,26	22,22	6,06	100		
15	37	Mutfakta çalışan personel sayı ve nitelikçe yeterlidir. (3)	F	19	18	33	21	8	99	2,81	1,21
			%	19,19	18,18	33,33	21,21	8,08	100		
16	7	Öğretmenlere görevlerini sürdürmekten zevk alacakları bir çalışma ortamı düzenlemektedir. (1)	F	13	25	36	16	9	99	2,83	1,13
			%	13,13	25,25	36,36	16,16	9,09	100		
17	15	Okul işletmesi ile ilgili mevzuat yeterlidir. (1)	F	14	21	32	28	4	99	2,87	1,10
			%	14,14	21,21	32,32	28,28	4,04	100		
18	22	Öğrencilere, sosyal etkinliklere katılma ve toplumsallaşma bilinci kazandırılmaktadır. (2)	F	8	27	39	19	6	99	2,88	1,01
			%	8,08	27,27	39,39	19,19	6,06	100		
19	36	Okul taşıtı, öğrenci ihtiyaçlarını yeterli derecede karşılamaktadır. (3)	F	23	18	17	27	14	99	2,91	1,40
			%	23,23	18,18	17,17	27,27	14,14	100		
20	26	Öğrenciler, okul kurallarını bilmekte ve uygulamaktadırlar. (2)	F	7	17	50	23	2	99	2,96	0,88
			%	7,07	17,17	50,51	23,23	2,02	100		
21	1	Müdür yardımcılarının, yeteneklerine uygun, dengeli görev dağılımı yapılmaktadır. (1)	F	14	16	33	31	5	99	2,97	1,12
			%	14,14	16,16	33,33	31,31	5,05	100		
22	14	Okul lojmanları, tüm personelin ihtiyaçlarını karşılayacak sayı ve niteliktedir. (1)	F	23	16	17	22	21	99	3,02	1,48
			%	23,23	16,16	17,17	22,22	21,21	100		

Tablo 4.2.nin Devamı

ÖS	SN	SORU MADDESİ		HK	KM	KK	K	TK	TO	X	SS
23	20	Öğrencilere, işbirliği yapabilme ve çevreye uyum gösterme becerisi kazandırılmaktadır. (2)	F	9	12	46	27	5	99	3,07	0,98
			%	9,09	12,12	46,46	27,27	5,05	100		
24	23	Öğrencilere, okulun amaçları yeterince kavratılmaktadır. (2)	F	5	20	43	25	6	99	3,07	0,95
			%	5,05	20,20	43,43	25,25	6,06	100		
25	28	Öğrenci sorunları, sınıf ve şube öğretmenlerince takip edilmekte ve çözülmektedir. (2)	F	5	20	41	29	4	99	3,07	0,93
			%	5,05	20,20	41,41	29,29	4,04	100		
26	19	Öğrencilere, görevlerini öğrenme ve sorumluluk bilinci kazandırılmaktadır. (2)	F	7	16	44	24	8	99	3,10	1,01
			%	7,07	16,16	44,44	24,24	8,08	100		
27	6	Okuldaki işlerin yürütülmesini etkin bir şekilde koordine etmektedir. (1)	F	10	21	32	20	16	99	3,11	1,21
			%	10,10	21,21	32,32	20,20	16,16	100		
28	5	Okuldaki işlerin yürütülmesini etkin bir şekilde koordine etmektedir. (1)	F	10	21	32	20	16	99	3,11	1,21
			%	10,10	21,21	32,32	20,20	16,16	100		
29	10	Uygulamada ortaya çıkan görüş ayrılıklarını(çatışmaları) yapıcı biçimde çözmektedir. (1)	F	9	19	31	24	16	99	3,19	1,19
			%	9,09	19,19	31,31	24,24	16,16	100		
30	24	Öğrenciler, sınavlarla ilgili haklarının bilincindedirler. (2)	F	5	16	38	33	7	99	3,21	0,97
			%	5,05	16,16	38,38	33,33	7,07	100		
31	12	Göreve yeni başlayan öğretmenlerin okul kültürüne uyumlarına yardımcı olmaktadır. (1)	F	7	21	27	29	15	99	3,24	1,16
			%	7,07	21,21	27,27	29,29	15,15	100		
32	4	Okuldaki işbölümünü, öğretmenlerin beklenti ve yetenekleri doğrultusunda öğretmenlerle birlikte yapmaktadır. (1)	F	5	23	31	22	18	99	3,25	1,15
			%	5,05	23,23	31,31	22,22	18,18	100		
33	40	Okulda, yeterli öğretim araç ve gereci, öğretmenlerin kullanımına sunulmaktadır. (2)	F	12	10	29	37	11	99	3,25	1,16
			%	12,12	10,10	29,29	37,37	11,11	100		
34	2	Karar alma sürecinde ve diğer davranışlarda demokratik bir tutum sergilemektedir. (1)	F	7	13	24	42	13	99	3,41	1,10
			%	7,07	13,13	24,24	42,42	13,13	100		
35	30	Öğrencilerin beslenme ile ilgili sorunları çözülmektedir. (2)	F	5	11	34	31	18	99	3,46	1,07
			%	5,05	11,11	34,34	31,31	18,18	100		
36	3	Görevlerini zamanında ve planlamaya uygun yapmaktadır. (1)	F	6	13	20	46	14	99	3,49	1,08
			%	6,06	13,13	20,20	46,46	14,14	100		
37	11	Öğretmenleri değerlendirirken tarafsız(objektif) davranmaktadır. (1)	F	4	10	32	36	17	99	3,53	1,02
			%	4,04	10,10	32,32	36,36	17,17	100		
38	25	Öğrenciler öğretmenleri, değerlendirme ve not takdirinde adaletli bulmaktadırlar. (2)	F	1	7	37	45	9	99	3,55	0,80
			%	1,01	7,07	37,37	45,45	9,09	100		
39	29	Öğrencilerin sağlık sorunları takip edilmekte ve zamanında çözülmektedir. (2)	F	4	9	31	37	18	99	3,57	1,02
			%	4,04	9,09	31,31	37,37	18,18	100		
40	31	Öğrencilerin, izin istekleri adaletli bir biçimde değerlendirilmektedir. (2)	F	2	8	24	47	18	99	3,72	0,93
			%	2,02	8,08	24,24	47,47	18,18	100		

YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin okullarındaki yönetsel sorunlardan önemli gördükleri ilk 10 sorundan 5'inin pansiyon hizmetleri alanı, 3'ünün yönetim alanı ve 2'sinin öğrenci hizmetleri alanından olduğu; en az

önemli gördükleri 10 sorundan ise 5'inin yönetim alanı ve 5'inin öğrenci hizmetleri alanından olduğu belirlenmiştir.

Toplam 8 soru ile yönetsel sorunları araştırılan pansiyon hizmetleri alanından 5 sorunun öğretmenlerce önemli görülen ilk 10 sorun arasında yer alması dikkat çekici bulunmuştur. Esas itibariyle, YİBO'ları diğer ilköğretim okullarından ayıran yatılı olma özelliğinden kaynaklanan önemli sorunları olduğu ortaya çıkmıştır. Pansiyon hizmetleri alanı dışındaki yönetim ve öğrenci hizmetleri alanlarındaki yönetsel sorunlar tüm ilköğretim okullarında karşılaşılabilecek durumlardır. YİBO'lardaki yönetsel sorunların başında pansiyon hizmetleri alanındaki sorunlar olması, bu okullarda görev yapan öğretmenlerin diğer ilköğretim okullarında görev yapanlardan daha çok sorunla karşılaştığı ve yatılılık farkını ortaya koymaktadır.

YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin okullarındaki yönetsel sorunlardan en önemlisi olarak gördükleri "okula, alanında deneyimli olan personelin atanmasına" ilişkin görüşleri %28,28 oranında *hiç katılmıyorum*, %32,32 oranında *katılmıyorum* ve %24,24 oranında kısmen katılıyorum seçeneklerinde yoğunlaşmış ve aritmetik ortalamalarının 2,30 çıkmıştır (Tablo EK-4). Öğretmenlerin çalışma süreleri bakımından 10 yıl ve üzeri hizmeti olan yalnızca 1 kişinin olması ulaşılan bu bulguyu desteklemektedir. YİBO'lara en az 3 yıl çalışma süresini dolduran ve iyi derece sicil notuna sahip öğretmenlerin atanması gerekirken bu okullarda görevlendirilen öğretmenlerin %58.59'unun 3 yıldan az çalışmış olması dikkat çekici bulunmuştur. Çoğunluğu mahrum bölgelere kurulan YİBO'larda, okulu bulunmayan yerleşim alanlarındaki ailelerin çocukları devam etmektedir. Öğretmenler bu bölgelerdeki zorunlu çalışma sürelerinin doldurduktan sonra bu bölgelerden istekle atama yoluyla gitmektedirler. Çalışma koşulları diğer bölgelere göre daha ağır olan bu bölgelere atanan öğretmenler sürekli yenilenmektedir. Deneyim kazanan öğretmenleri bu bölgelere bağlayıcı cazip çalışma koşulları ve ücret sağlanmadıkça da bu akışın devam edeceği söylenebilir.

YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin okullarındaki yönetsel sorunlardan önemli gördükleri ikinci sorun olan "öğrencilere, mesleki rehberlik konusunda yeterli rehberlik yapılmasına" ilişkin görüşleri %25,25 oranında *hiç katılmıyorum*, %33,33 oranında *katılmıyorum* ve %27,27 oranında kısmen katılıyorum seçeneklerinde yoğunlaşmış ve aritmetik ortalamalarının 2,33 çıkmıştır (Tablo EK-4).

İlköğretim okullarında 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin ilerde seçebilecekleri meslekleri tanımaları için İş ve İşçi Bulma Kurumu yetkililerinin okulları dolaşarak yaptıkları rehberliğin yanında, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda şube rehber öğretmenleri tarafından yönlendirilmeleri gerekmektedir. YİBO'larda görev yapan branş öğretmeni sayısının evrendeki 9 okulda toplam 37 kişi olduğu belirlenmiştir. Tüm ilköğretim okullarında Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, İngilizce, İş Eğitimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Resim, Müzik ve Beden Eğitimi dersleri okutulmakta olduğu ve bu derslere branş öğretmeni girmesi gerektiğinde 9 okulda 90 branş öğretmenin görev yapıyor olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının Norm Kadro düzenlemesi ile bir okulda branş öğretmeni açığı başka bir okulda görev yapan öğretmenlerin haftada 21 saat branşında derse girmesi zorunluluğundan derslerin bir kısmına kadrosu başka okulda olup YİBO'larda derse giren öğretmenler tarafından doldurulmuş olabilir.

Ancak genelde rastlanılan durum aynı okulda görev yapan branş öğretmenlerinin branşı dışındaki dersler de ücret karşılığı girerek bu derslerin doldurulmasıdır. Böylece haftalık ders saati 1-2 saat olan İş Eğitimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Resim, Müzik ve Beden Eğitimi dersleri genelde öğretmenlerin branş dışı girdikleri dersler durumuna gelmektedir. Örneğin, branşı Matematik olan bir öğretmen, bu derslerden hangisine girerse girsin derslerin bir kısmında geri kalan Matematik konularını işleyecek, bir kısmında öğrencileri serbest çalışmaya bırakacak ve yeteneği ölçüsünde öğrencilere yarım yamalak ders verecektir. Resim, Müzik ve Beden Eğitimi gibi öğrenci yeteneklerinin ortaya

çıkarılıp geliştirilmesi ve yönlendirilmesi gereken derslerin branş öğretmenlerince doldurulmaması durumunda yetenekleri ortaya çıkarılamamış öğrencilere nasıl bir mesleki rehberlik yapılacağı düşündürücüdür. İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 5. maddesinde sıralanan amaçlardan “öğrencinin meslekî ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlayarak gelecekteki mesleğini seçmesini kolaylaştırmak” ve “öğrenciye üretici olarak geçimini sağlaması ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunması için bir mesleğin ön hazırlığını yaptıracak, mesleğe girişini kolaylaştıracak ve uyumunu sağlayacak davranışları kazandırmak” olduğu dikkate alındığında, YİBO’larda bu amaçlara ulaşmada sorunlar olduğu söylenebilir.

YİBO’larda görev yapan öğretmenlerin okullarındaki yönetsel sorunlardan önemli gördükleri diğer sorunlardan “çamaşırhanelerin, öğrenci çamaşırlarının yıkanmasında yeterli derecede hizmet etmesine” ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması $X=2,36$; “okul müdürünün, öğretmenlerin moralini düzeltici ve yükseltici etkinlikler düzenlemesine” ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması $X=2,47$; “okulda görevlendirilen belletmen sayısının yeterli olmasına” ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması $X=2,36$; “çamaşırhanelerde, öğrenci çarşaf ve nevresimlerinin yeterli sıklıkta yıkanmasına” ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması $X=2,47$ olarak ortaya çıkmıştır.

Çamaşırhanelerle ilgili iki soruya verilen yanıtlar bu konuda önemli sorunlar olduğunu ortaya çıkarmıştır. Gerek öğrenci çamaşırlarının yıkanması olsun, gerekse çarşaf ve nevresimlerinin yeterli sıklıkta yıkanması konularında sorunların ortaya çıkması bu YİBO’larda okuyan öğrencilerin temizlik ve sağlıklarının durumunu gözler önüne sermektedir. Öğrencilerin kendi çarşaf ve nevresimlerinin yıkama olanağı olmadığı gibi banyo saatlerinde sürenin bir kısmında kendine ait çamaşırları yıkamak zorunda bırakıldığı anlaşılmaktadır. Büyük sınıftaki öğrenciler ve kız öğrenciler belli ölçüde kendi çamaşırlarını yıkamayı başarabilir ancak küçük sınıftaki öğrencilerin temiz çamaşırları pek giyemedikleri söylenebilir. Ailelerden okula periyodik olarak gelenlerin

çocuklarının birikmiş çamaşırlarını yıkamaya götürürken okula gelmeyen veya gelemeyen velilerin çocukları bu olanaktan da yoksun kalmaktadır.

Okulda görevlendirilen belletmen sayısının yeterli olmadığı ortaya çıkmıştır. Belletmenler "ders saatleri dışında eğitimleri ile ilgilenmek, öğrencilerin çalışma zamanı ve çalışma yerlerinde, etütlerde sessizce ders çalışmalarını sağlamak ve çalışmaları sırasında karşılaştıkları güçlüklerin çözümüne yardımcı olmak" görevlerinin yanı sıra nöbetçi belleticiler gece pansiyonda ve yatakhane de yatarlar. Belletmen sayısı yeterli olmadığına bu görevleri, gündüz okuldaki derslerine giren ve gün boyu nöbet tutan, öğrencilerinin banyoları ile ilgilenen ve tüm öğrencilerin yemeklerini zamanında yemelerinden sorumlu olan öğretmenler yapmaktadır. Özellikle evli öğretmenler 24 saat boyunca ailelerini görememekte ve nöbet ertesi günü de okuldaki normal günlerde olduğu gibi derslerine girmeye devam etmektedir. YİBO'lara derslere girecek sınıf ve branş öğretmelerinin atanmasının gerekliliği ve önemi belletmen ve rehber öğretmen atanması için de geçerli olmalı ve mutlaka dikkate alınmalıdır. Belletmen sayısının yetersizliği nedeniyle öğretmenlere belletmen görevlerinin de verilmesi bu okulda görev yapan öğretmenlere emsallerinden daha fazla iş yükü getirdiğinden adaletsizlik olmaktadır.

Okul müdürünün, öğretmenlerin moralini düzeltici ve yükseltici etkinlikler düzenlemesine ilişkin öğretmen görüşlerinin ortalamasının düşük çıkması dikkate değer bir bulgudur. Diğer ilköğretim okullarında daha ağır şartlarda çalışan öğretmenlerin, özellikle de sosyal aktivitelerin düzenlenme olanağı daha çok olan YİBO'larda bu etkinliklerden yoksun olması tamamen yönetsel bir eksikliktir. İnsan ilişkileri temeline dayanan ilköğretim okulu yönetimlerine, sosyal psikoloji eğitimi almamış yöneticilerin atanması bu sonucun etkenlerinden sayılabilir. Yönetim, bilimselliği bir yana bir sanattır. İşgörenlerinin iş doyumunu etkenlerini dikkate almayan yöneticilerin okullarındaki sorunları bilimsel yöntemlerle çözmesi bir yana kendi varlıkları dahi sorun olmaktadır. Okul yöneticileri, personelini çok iyi tanımalı ve onları yetkiden çok etkileme ile

yönlendirmesini bilmelidir. Öğretmenlerin moralini düzeltici ve yükseltici etkinlikleri organize etmek, okula fazla bir yük getirmeyeceği gibi gerek öğretmenlerin okula bağlılığını artırarak edimlerini yükseltmesi, gerekse de işe adanmayı kolaylaştırarak güdülemeyi sağlaması bakımından her yönüyle olumlu sonuçlar doğuracaktır.

YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin okullarındaki yönetsel sorunlardan en az önemli gördükleri sorunlar "öğrencilerin, izin isteklerinin adaletli bir biçimde değerlendirilmesi" $X=3,72$; "öğrencilerin sağlık sorunlarının takip edilerek zamanında çözülmesi" $X=3,57$; "öğrencilerin öğretmenleri, değerlendirme ve not takdirinde adaletli bulması" $X=3,55$; "okul müdürünün, öğretmenleri değerlendirirken tarafsız (objektif) davranması" $X=3,53$; olarak ortaya çıkmıştır.

Öğrenci hizmetleri alanındaki sorunlarda öğretmen görüşlerinin ortalaması yüksek çıkmıştır. Öğretmenler bu alanlarda bir açıdan kendilerini değerlendirmiş ve sorun kaynağı olmadıklarını belirtmişlerdir. Aynı sorular öğrencilere yöneltilmiş olsa idi, belki farklı sonuçlara ulaşılabilirdi.

Okul müdürlerinin, öğretmenleri değerlendirirken tarafsız olduğuna ilişkin bulgu da dikkat çekicidir. Öğretmenler, verdikleri yanıtların bir şekilde sicil amirleri olan okul müdürünün eline geçebileceğini düşünerek bu soruya tarafsızca yanıt vermemiş olabilir. Ancak okul müdürleri gerçekten tarafsız davranıyor diye de düşünülebilir.

YİBO'larda öğrenci hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımı Tablo 4.3.2'de verilmiştir. Kadın öğretmenlerin öğrenci hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin algı puanı $X=3,02 \pm ,70$; erkek öğretmenlerin algı puanı $X=3,01 \pm ,62$ olup aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($t=,22$ $p>,05$).

Tablo 4.3.3. YİBO'larda Pansiyon Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	t
Kadın	42	2,72	,77	,45
Erkek	57	2,80	,87	

YİBO'lardaki pansiyon hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımı Tablo 4.3.3'te verilmiştir. Kadın öğretmenlerin pansiyon hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin algı puanı $X=2,72 \pm ,77$; erkek öğretmenlerin algı puanı $X=2,80 \pm ,87$ bulunmuş olup aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($t=,45$ $p>,05$).

Cinsiyetleri bakımından öğretmenlerin yönetim, öğrenci hizmetleri ve pansiyon hizmetleri alanlarındaki sorunlara ilişkin görüşlerinin ortalamalarının bir birine yakın düzeyde olduğu; sorunların kadın ve erkek öğretmenler tarafından benzer düzeyde algılandığı; yönetim ve öğrenci hizmetleri alanında görüşlerin ortalaması orta düzeyin üzerinde iken pansiyon hizmetleri alanındaki görüşlerin ortalamasının ortanın altında olduğu belirlenmiştir.

YİBO'lardaki yönetsel sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerine cinsiyet değişkeninin bir etkisinin olmadığı, kadın ve erkek öğretmenlerin yönetsel tüm alanlardaki sorunları benzer düzeyde algıladıkları söylenebilir.

4.3. İkinci Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi; "YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin yönetsel sorunlara ilişkin görüşleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?" olarak ifade edilmişti.

YİBO'lardaki yönetsel sorunlara ile ilgili öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.3.1. YİBO'larda Yönetim Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	t
Kadın	42	3,14	,83	,10
Erkek	57	3,12	,94	

YİBO'larda yönetim alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımı Tablo 4.3.1'de verilmiştir. Kadın öğretmenlerin yönetim alanındaki sorunlara ilişkin algı puanı $X=3,14 \pm ,83$; erkek öğretmenlerin algı puanı $X=3,12 \pm ,94$ bulunmuş olup aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($t=,10$ $p>,05$).

Tablo 4.3.2. YİBO'larda Öğrenci Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	t
Kadın	42	3,02	,70	,22
Erkek	57	3,01	,62	

4.4. Üçüncü Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi; “YİBO’larda görev yapan öğretmenlerin yönetsel sorunlara ilişkin görüşleri öğretmenlik alanına göre farklılık göstermekte midir?” olarak ifade edilmişti.

YİBO’lardaki yönetsel sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin öğretmenlik alanı değişkenine göre dağılımına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.4.1. YİBO’lardaki Yönetim Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğretmenlik Alanı Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Öğretmenlik Alanı	N	X	SS	t
Sınıf Öğretmeni	62	2,96	,83	2,50
Branş Öğretmeni	37	3,40	,93	

YİBO’lardaki yönetim alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin öğretmenlik alanı değişkenine göre dağılımı Tablo 4.4.1’de verilmiştir. Öğretmenlik alanı sınıf öğretmenliği olan öğretmenlerin yönetim ile ilgili sorunlara ilişkin algı puanı $X=2,96 \pm ,83$; branş öğretmenlerinin algı puanı ise $X=3,40 \pm ,93$ bulunmuş olup aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,50$ $p<,05$).

Tablo 4.4.2. YİBO’larda Öğrenci Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğretmenlik Alanı Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Öğretmenlik Alanı	N	X	SS	t
Sınıf Öğretmeni	62	2,89	,58	2,70
Branş Öğretmeni	37	3,24	,70	

YİBO'lardaki öğrenci hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin öğretmenlik alanı değişkenine göre dağılımı Tablo 4.4.2'de verilmiştir. Öğretmenlik alanı sınıf öğretmenliği olan öğretmenlerin öğrenci hizmetleri ile ilgili sorunlara ilişkin algı puanı $X=2,89 \pm ,58$; branş öğretmenlerinin algı puanı $X=3,24 \pm ,70$ olarak hesaplanmış olup, aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,70$ $p<,05$).

Tablo 4.4.3. YİBO'larda Pansiyon Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğretmenlik Alanı Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Öğretmenlik Alanı	N	X	SS	t
Sınıf Öğretmeni	62	2,67	,80	1,49
Branş Öğretmeni	37	2,92	,84	

YİBO'lardaki pansiyon hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin öğretmenlik alanı değişkenine göre dağılımı Tablo 4.4.3'te verilmiştir. Öğretmenlik alanı sınıf öğretmenliği olan öğretmenlerin pansiyon hizmetleri ile ilgili sorunlara ilişkin algı puanı $X=2,67 \pm ,80$; branş öğretmenlerinin algı puanı $X=2,92 \pm ,84$ bulunmuş olup aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($t=1,49$ $p>,05$).

Öğretmenlik alanı bakımından öğretmenlerin yönetim, öğrenci hizmetleri ve pansiyon hizmetleri ile ilgili sorunlara ilişkin görüşlerinin ortalamalarının bir birinden farklı bir düzeyde olduğu; sınıf öğretmenlerinin tüm alanlarda sorun olduğu görüşünde oldukları söylenebilir. Sınıf öğretmenlerinin, yönetsel tüm alanlarda branş öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde sorun algıladıkları belirlenmiştir.

YİBO'lardaki yönetimsel sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinde öğretmenlik alanı değişkeninin etkisi olduğu, görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinde sorunların branş öğretmenlerine göre daha yüksek düzeyde algılanması; YİBO'larda okula yeni başlayan, aile ortamından ilk kez ayrı kalan, küçük yaşta kendi ayakları üzerinde durması gereken birinci kademe öğrencilerle muhatap olan sınıf öğretmenlerinin okulda karşılaştıkları sorunlarla; aynı okulda beş yıl eğitim almış olan, belli fiziksel ve düşünsel düzeye gelmiş öğrencilerle muhatap olan ikinci kademenin (branş) öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar farklılık gösterdiğinden; sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşlerinde sorunları algılama bakımından farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Aynı zamanda birinci kademeyi okutan sınıf öğretmenlerinin öğrencileriyle bütünleşerek, bütün yönleriyle eğitim ve öğretimin sorumluluğun üzerine alması ile kendi branşında okuldaki birçok sınıfın dersine giren ve kendini sadece müfredat konularını işleyerek öğretim alanında sorumlu gören branş öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine bakışları da sorunları algılamalarında farklılıklar ortaya koymaktadır.

4.5. Dördüncü Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi; "YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin yönetimsel sorunlara ilişkin görüşleri çalışma sürelerine göre farklılık göstermekte midir?" olarak ifade edilmişti.

YİBO'lardaki yönetimsel sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin çalışma süresi değişkenine göre dağılımına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.5.1. YİBO'larda Yönetim Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Çalışma Süresi	N	X	SS
1-3 Yıl Arası	58	3,13	,92
4-6 Yıl Arası	33	3,19	,74
7-10 Yıl Arası	8	2,83	1,27

YİBO'lardaki yönetim alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin çalışma süresi değişkenine göre dağılımı Tablo 4.5.1'de verilmiştir. Araştırma grubunun büyük kısmını oluşturan 1-3 yıl arası ile 4-6 yıl arası çalışma süresine sahip öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları $X=3,13$ ve $X=3,19$ iken; çalışma süresi 7-10 yıl arası olan öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının $X=2,83$ olması dikkat çekicidir.

Tablo 4.5.2. YİBO'larda Yönetim Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F
Gruplar Arası	,84	2	,42	
Grup İçi	77,34	96	,80	,52
Toplam	78,18	98		

YİBO'lardaki yönetim alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin çalışma süresi değişkenine göre karşılaştırılmasının varyans analizi sonuçları Tablo 4.5.2'de verilmiştir. Çalışma süresi değişkenine göre öğretmen görüşleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı; öğretmen görüşlerinin çalışma süresi değişkenine göre değişmediği saptanmıştır ($p>,05$).

Tablo 4.5.3. YİBO'lardaki Öğrenci Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Çalışma Süresi	N	X	SS
1-3 Yıl Arası	58	3,00	,73
4-6 Yıl Arası	33	2,99	,50
7-10Yıl Arası	8	3,21	,56

YİBO'lardaki öğrenci hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin çalışma süresi değişkenine göre dağılımı Tablo 4.5.3'te verilmiştir. Araştırma grubundaki öğretmenlerin görüşlerinin ortalamalarının orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 4.5.4. YİBO'lardaki Öğrenci Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F
Gruplar Arası	,35	2	,17	
Grup İçi	41,18	96	,42	,41
Toplam	41,53	98		

YİBO'lardaki öğrenci hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin çalışma süresi değişkenine göre karşılaştırılmasının varyans analizi sonuçları Tablo 4.5.4'te verilmiştir. Çalışma süresi değişkenine göre öğretmen görüşleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı; öğretmen görüşlerinin çalışma süresi değişkenine göre değişmediği saptanmıştır ($p>,05$).

Tablo 4.5.5. YİBO'lardaki Pansiyon Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Çalışma Süresi	N	X	SS
1-3 Yıl Arası	58	2,85	,83
4-6 Yıl Arası	33	2,55	,71
7-10 Yıl Arası	8	2,87	1,09

YİBO'lardaki pansiyon hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin çalışma süresi değişkenine göre dağılımı Tablo 4.5.5'te verilmiştir. Araştırma grubunun büyük kısmını oluşturan 1-3 yıl arası çalışma süresine sahip öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması $X=2,85$, çalışma süresi 7-10 yıl arası çalışma süresine sahip olan öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalaması $X=2,87$ ve 4-6 yıl çalışma süresine sahip öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının da $X=2,55$ olduğu görülmektedir.

Tablo 4.5.6. YİBO'lardaki Pansiyon Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F
Gruplar Arası	2,02	2	1,01	
Grup İçi	64,49	96	,67	1,50
Toplam	66,51	98		

YİBO'lardaki pansiyon hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin çalışma süresi değişkenine göre karşılaştırılmasının varyans analizi sonuçları Tablo 4.5.6'da verilmiştir. Çalışma süresi değişkenine göre öğretmen görüşleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı; öğretmen görüşlerinin çalışma süresi değişkenine göre değişmediği saptanmıştır ($p>,05$).

4.6. Beşinci Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi; “YİBO’larda görev yapan öğretmenlerin yönetsel sorunlara ilişkin görüşleri öğrenim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?” olarak ifade edilmişti. YİBO’lardaki yönetsel sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin öğrenim düzeyi değişkenine göre dağılımına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.6.1. YİBO’lardaki Yönetim Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Öğrenim Düzeyi	N	X	SS
Ön Lisans	8	3,09	1,16
Lisans	85	3,16	,86
Yüksek Lisans	6	2,61	,84

YİBO’lardaki yönetim alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin öğrenim düzeyi değişkenine göre dağılımı Tablo 4.6.1’de verilmiştir. Araştırma grubunun büyük kısmını oluşturan lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları $X=3,16$ ve ön lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları $X=3,09$ iken; yüksek lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları $X=2,61$ olması dikkat çekicidir.

Tablo 4.6.2. YİBO’lardaki Yönetim Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F
Gruplar Arası	1,73	2	,86	
Grup İçi	76,45	96	,79	1,08
Toplam	78,18	98		

YİBO'lardaki yönetim alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasının varyans analizi sonuçları Tablo 4.6.2'de verilmiştir. Öğrenim düzeyi değişkenine göre öğretmen görüşleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı; öğretmen görüşlerinin öğrenim düzeyi değişkenine göre değişmediği saptanmıştır ($p>,05$).

Tablo 4.6.3. YİBO'lardaki Öğrenci Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Öğrenim Düzeyi	N	X	SS
Ön Lisans	8	3,12	,75
Lisans	85	3,02	,62
Yüksek Lisans	6	2,72	,85

YİBO'lardaki öğrenci hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin öğrenim düzeyi değişkenine göre dağılımı Tablo 4.6.3'te verilmiştir. Araştırma grubunun büyük kısmını oluşturan lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları $X=3,02$ ve ön lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları $X=3,12$ iken; yüksek lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları $X=2,72$ olması dikkat çekicidir.

Tablo 4.6.4. YİBO'lardaki Öğrenci Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F
Gruplar Arası	,60	2	,30	
Grup İçi	40,93	96	,42	,70
Toplam	41,53	98		

YİBO'lardaki öğrenci hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasının varyans analizi sonuçları Tablo 4.6.4'te verilmiştir. Öğrenim düzeyi değişkenine göre öğretmen görüşleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı; öğretmen görüşlerinin öğrenim düzeyi değişkenine göre değişmediği saptanmıştır ($p>,05$).

Tablo 4.6.5. YİBO'lardaki Pansiyon Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Öğrenim Düzeyi	N	X	SS
Ön Lisans	8	3,07	1,19
Lisans	85	2,74	,80
Yüksek Lisans	6	2,56	,53

YİBO'lardaki pansiyon hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin öğrenim düzeyi değişkenine göre dağılımı Tablo 4.6.5'te verilmiştir. Ön lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları $X=3,07$ iken; lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları $X=2,74$ ve yüksek lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları $X=2,56$ olması dikkat çekicidir.

Tablo 4.6.6. YİBO'lardaki Pansiyon Hizmetleri Alanındaki Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F
Gruplar Arası	1,02	2	,51	
Grup İçi	65,49	96	,68	,47
Toplam	66,51	98		

YİBO'lardaki pansiyon hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasının varyans analizi sonuçları Tablo 4.6.6'da verilmiştir. Öğrenim düzeyi değişkenine göre öğretmen görüşleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı; öğretmen görüşlerinin öğrenim düzeyi değişkenine göre değişmediği saptanmıştır ($p>,05$).

YİBO'lardaki yönetsel sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinde, öğrenim düzeyi değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. **Yüksek lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları düşük çıkmış olması ise,** öğretmenlerin öğrenim düzeyleri yükseldikçe sorunları daha önemli gördükleri biçiminde yorumlanabilir.

BÖLÜM V

5. ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Özet

Bu araştırmanın amacı, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları(YİBO)' ndaki yönetsel sorunları öğretmen görüşlerine göre ortaya çıkarmak ve eğitim düzeyi, cinsiyet, branş ve çalışma süresine göre bu sorunlara ilişkin görüşlerin farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir.

Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Tunceli ilindeki 9 YİBO' da bulunan bütün öğretmenler oluşturmaktadır. Evren ve örneklem aynı olup, 99 öğretmenden oluşmaktadır.

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen ve iki bölümden oluşan anket kullanılmıştır. Birinci bölüm öğretmenlerin kişisel özelliklerini, ikinci bölüm ise yönetsel sorunları içeren sorulardan oluşmaktadır. Yönetsel sorunlar, üç boyut altında toplanmıştır. Bu boyutlar; yönetim, pansiyon hizmetleri ve öğrenci hizmetleridir.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde öğretmenlerin kişisel özelliklerinin belirlenmesinde ve yönetsel sorunların düzeyinin belirlenmesinde Frekans, Aritmetik Ortalama ve Yüzdelikler hesaplanmıştır. Sorunların cinsiyet ve öğretmenlerin branşına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde T testi ; sorunların öğretmenlerin öğrenim düzeyi ve çalışma süresine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Araştırma sonuçları, yönetsel sorunlardan pansiyon hizmetleri boyutundaki sorunların diğr boyutlardan daha fazla önemli görüldüğünü göstermiştir. Yönetsel sorunların bütün boyutlarındaki sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri ortalamaları sınıf öğretmenlerinde branş öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde çıkmıştır. Araştırma sonuçları, yönetim ve öğrenci hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu göstermiştir ($t=2,50$). Yönetsel sorunlar yüksek lisans öğrenim düzeyine sahip olan öğretmenlerce diğr öğrenim düzeyine sahip öğretmenlerden daha yüksek düzeyde algılanmıştır

5.2.Sonuç

Bu bölümde, Tunceli ilindeki YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin, okullarındaki yönetsel sorunlara ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmada ulaşılan sonuçlar yer almaktadır.

- ❖ Tunceli ili kapsamındaki YİBO'larda görev yapan öğretmenler arasında erkekler, çoğunluktadır. Öğretmenlerin %57,58'i erkek, %42,42'si kadındır.
- ❖ Tunceli ili kapsamındaki YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin %62,63'ü sınıf, %37,37'si branş öğretmenidir. Branş öğretmeni sayısının yeterli olmadığı saptanmıştır.
- ❖ Tunceli ili kapsamındaki YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%58,86) lisans mezunudur. Ön lisans mezunu olanları %8,08 ve yüksek lisans mezunları %6,6 oranındadır.
- ❖ Tunceli ili kapsamındaki YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu 1-3 yıl arası çalışma sürendekilerden (%58,59) ve 4-6 yıl arası çalışma süresindekilerden (%33,33) oluşmaktadır. 10 yıl

ve üzeri çalışma süresinde olan yalnızca bir öğretmen bulunmaktadır. Tunceli ilindeki YİBO'larda görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun deneyimsiz olduğu saptanmıştır.

- ❖ YİBO'lardaki yönetsel sorunların en önemlilerinden ilk 10 tanesinin 5'i pansiyon hizmetleri alanında bulunmaktadır. En az önemli görülen 10 sorun arasında pansiyon hizmetleri alanındaki hiçbir sorun yer almamaktadır. YİBO'lardaki sorunların en önemli olanlarının, pansiyon hizmetleri alanındaki sorunlar olduğu saptanmıştır.
- ❖ Okula, alanında deneyimli olan personelin atanmasının en önemli sorun olarak; öğrencilerin, izin isteklerinin adaletli bir biçimde değerlendirilmesinin ise en az önemli sorun olarak görüldüğü saptanmıştır.
- ❖ Cinsiyetleri bakımından öğretmenlerin yönetsel sorunlara ilişkin görüşlerinin bir birine yakın ortalamalarda olduğu, pansiyon hizmetleri alanındaki görüşlerin ortalamasının diğer alanlarındakinden daha düşük olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin yönetsel sorunlara ilişkin görüşlerinde, cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı saptanmıştır.
- ❖ Sınıf öğretmenlerinin, yönetsel tüm alanlarda branş öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde sorun algıladıkları; yönetim ve öğrenci hizmetleri alanındaki sorunlara ilişkin sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Branşları bakımından sınıf öğretmenlerinin yönetsel sorunları algılamaları, branş öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.
- ❖ Çalışma süresi değişkenine öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Çalışma süresi 7-9 yıl arası olan

öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının ($X=2,60$) diğer yaş gruplarında daha düşük olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin çalışma süresi arttıkça, yönetsel sorunları algılamalarında artış olduğu saptanmıştır.

- ❖ Öğrenim düzeyi değişkeninin, yönetsel tüm alanlarda öğretmen görüşlerini istatistiksel olarak etkilemediği; yüksek lisans mezunu öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının diğer öğrenim düzeyindekilerden daha düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin yönetsel sorunları, diğer öğrenim düzeyindekilerden daha yüksek düzeyde algıladıkları saptanmıştır.

5.3.Öneriler

Araştırma ile ulaşılan bulgu ve sonuçlar ışığında geliştirilen öneriler aşağıda sıralanmıştır.

Uygulayıcılara Öneriler:

- ❖ YİBO'lara deneyimli öğretmenler atanmalıdır.
- ❖ YİBO'lara her branştan öğretmenin atanmalıdır.
- ❖ YİBO'larda pansiyon hizmetleri için yeterli sayıda belletmen görevlendirilmelidir.
- ❖ Pansiyonda görevlendirilecek yeterli yardımcı personel (hemşire, hizmetli, aşçı, aşçı yardımcısı, vb) ve donanım olanakları sağlanmalıdır.
- ❖ YİBO'da çalışan yardımcı personelin temel sağlık ve hijyen konusunda eğitilmelidir.

Araştırmacılaraya neriler:

- ❖ Pansiyon hizmetleri alanıyla ilgili olarak pansiyonda çalışan yardımcı personelin de görüşlerinin alınacağı araştırmalar yapılabilir.
- ❖ Bu araştırma, farklı illerde yapılp karşılaştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Yasası. (1961). **12/01/1961 Tarih ve 10705 Sayılı Resmi Gazete**
- 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Yasası. (1973). **24/06/1973 Tarih ve 14574 Sayılı Resmi Gazete**
- AKDENİZ, Mevlüt. (1980). **Lise Müdürlerinin Yeterlikleri**. Basılmamış Doktora Tezi. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi.
- ALİÇ, Mehmet. (1996). **İnsan İlişkileri Yaklaşımının Eğitim Yönetimine Etkisi**. Eğitim Yönetimi Dergisi. Yıl :2, Sayı: 2, Sayfa:173-181
- ALDEMİR, Günnur. (1996). **Öğretmenlerin Okul Yönetimine Katılma Düzeyleri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Ankara
- ARAS, Hasan. (2002). **YİBO ve PİO'larla İlgili Yönetmelik Sorunları ve Çözüm Önerileri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi. Malatya
- ATAKLI, Aylınur. (1997). **İlkokullarda Yönetici Davranışlarının Öğretmenlerin Verimliliğine Etkisi**. MEB Yayınları. İstanbul
- AYDIN, Mustafa. (1993) **Çağdaş Eğitim Denetimi**. Ankara: PEGEM
- BALCI, Ali. (1985). **Eğitim Yöneticisinin İş Doyumu**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara. Ankara Üniversitesi, 1985.
- _____ (1993). **Etkili Okul : Kuram, Uygulama ve Araştırma**. Ankara.
- BAŞARAN, İbrahim Ethem. (1996). **Eğitim Yönetimi**. Yargıcı Matbaası. Ankara
- _____ (1998) **Yönetimde İnsan İlişkileri**. Yargıcı Matbaası. Ankara,
- BURSALIOĞLU, Ziya. (1975). **Eğitim Yöneticisinin Yeterlikleri**. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları. No:93.
- _____ (1994). **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**. PEGEM, Ankara.
- CAFOĞLU, Zühal. (1996). **Başarılı Okul Yönetiminde Liderlik**. Eğitim.

- CİCİOĞLU, Hasan. (1985). **Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Orta Öğretim.** Ankara Üniversitesi. Eğitim Fak. Yay.No:140. Ankara
- ÇELİK, Vehbi. (1999). **Eğitimsel Liderlik.** Ankara: PEGEM
- ÇETİN, Münire Ö.(1998). **İlköğretim Okullarında Takım Çalışması.** ALFA. İstanbul
- ÇINKIR, Şakir. (200). **İngiltere’de İlkokul Müdürü ve Müdür Yardımcılarına Yönelik Eğitim ve Yetiştirme Programı.** Yayınlanmamış Doktora Tezi. University of Leeds. İngiltere
- DİKMEN, Selahattin. (1990). **Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Fonksiyonel Yapı Oluşturulması.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. TODAİE. Ankara
- ERKUL, Hüseyin.(1992). **YİBO Pansiyon Yönetimi.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.TODAİE
- _____ (1997). **YİBO Yönetim ve Denetiminde Verimlilik.** Yayınlanmamış Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi. Malatya
- ERTÜRK, Selahattin. (1972). **Eğitimde Program Geliştirme.** Hacettepe Üniversitesi Basımevi. Ankara.
- GÜRSEL, Musa. (1997). **Okul Yönetimi.** Konya. MİKRO Basım Yayım Dağıtım
- GÜVEN, Mehmet ve KUTLU .(1998). **Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (II. Kademe) Öğrencilerinin Öğretmenlerden Bekledikleri ve Gözledikleri Rehberlik Davranışları.** Eğitim Yönetimi. 7/27:325:334
- <http://nkg.die.gov.tr/goster.asp?aile=3>: Nüfus ve Eğitim (Kasım 2002)
- KABADAYI, Raşide. (1982). **Okul Müdürlerinin Liderlik Davranışları ve Öğretmenlerin GÜdülenmesi.** Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- KAYA, Yahya Kemal. (1993) **Eğitim Yönetim Kuram ve Türkiye’deki Uygulama.** TODAİE Yayını, No.208. 2.Baskı, Ankara.
- KIRZIOĞLU, M.Fahrettin. (1991). **Kazım KARABEKİR.** Kültür bakanlığı Yayını No:1278 . Ankara
- M.E.B. (1985). **Kalkınma Planlarında Eğitim.** Milli Eğitim Basımevi. Ankara

- M.E.B. (2000). **Milli Eğitim ile İlgili Mevzuat**. Milli Eğitim Basımevi. İstanbul
- M.E.B. (2001). **2002 Yılı Başında Milli Eğitim**. 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası. Ankara
- M.E.B. (2003). **Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği**. 27/08/2003 Tarih ve 25212 Sayılı Resmi Gazete
- M.E.B. (2003). **Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Pansiyonları Yönetmeliği**. 30/010/1983 Tarih ve 18206 Sayılı Resmi Gazete
- ÖZDEMİR, Servet. (1998). **Eğitimde Örgütsel Yenileşme**. Ankara: PEGEM
- ÖZDEN, Münire. (1998). **Sağlık Eğitim Enstitüleri ve Gelişmeler**. Sağlık Eğitimcileri Derneği Bülteni. 15 Ocak.
- ŞAHİN, Ali Ekber. (200). **Türkiye'deki İlköğretim Okulu Müdürlerinin Sahip Olması Gereken Yeterlilikler**.Yayınlanmamış Doktora Tezi. Arizona State University. ABD
- ŞİŞMAN, Mustafa. (1999). **Öğretmenliğe Giriş**. Ankara. PEGEM
- TAYMAZ, A.Haydar. (1995). **Okul Yönetimi**. Ankara. SAYPA Yayın Dağıtım
- TUNA, Zafer. (1996). **Okul Müdürlerinin Yönetmel Davranışlarının Örgüt İklimine Etkisi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: A. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YARDİBİ, N. (1991). **Okul Müdürünün Yönetimsel Davranışı ve Öğretmen Bağlılığı**. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

ANKET UYGULAMASI YAPILAN YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI

İLİ	İLÇESİ	OKULUN ADI
TUNCELİ	MAZGİRT	Bulgurcular Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
TUNCELİ	MAZGİRT	Akpazar Hasan Ali Yücel Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
TUNCELİ	MERKEZ	Aktuluk Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
TUNCELİ	NAZİMİYE	Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
TUNCELİ	OVACIK	Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
TUNCELİ	PERTEK	Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
TUNCELİ	PÜLÜMÜR	Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
TUNCELİ	ÇEMİŞKEZEK	Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
TUNCELİ	HOZAT	Yatılı İlköğretim Bölge Okulu

**YİBO’larda Yönetimsel Sorunları Belirlemeye Yönelik Geliştirilen Anketin
Yönetim, Öğrenci Hizmetleri ve Pansiyon Hizmetleri Boyutunda Yer Alan
Sorulara İlişkin Faktör Analizi Sonuçları:**

Yönetim Boyutu		Öğrenci Hizmetleri Boyutu		Pansiyon Hizmetleri Boyutu	
Soru No	Faktör Yüğü	Soru No	Faktör Yüğü	Soru No	Faktör Yüğü
1	,545	17	,708	32	,459
2	,694	18	,657	33	,592
3	,795	19	,756,	34	,614
4	,784	20	,749	35	,714
5	,774	21	,651	36	,497
6	,768	22	,538	37	,583
7	,803	23	,659	38	,709
8	,669	24	,582	39	,656
9	,723	25	,597		
10	,732	26	,640		
11	,763	27	,592		
12	,782	28	,759		
13	,489	29	,621		
14	,424	30	,556		
15	,459	31	,504		
16	,466	40	„497		

YİBO'larda Yönetimsel Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri

(Tunceli İli Örneği)

ANKETİ

Saygıdeğer Öğretmen Arkadas,

"Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının (YİBO) Yönetimsel Sorunları – (Tunceli İli Örneği) konulu bir araştırma yapmaktayım. Araştırmada Tunceli ilindeki 9 YİBO'da görev yapan öğretmenlere Valilik onayı ile anket uygulaması yapılacaktır. Tamamen bilimsel amaçlı yapılan bu araştırmada elde edilen bilgiler, amacı dışında kullanılmayacak ve kesinlikle başka kişi veya kurumlara verilmeyecektir.

Araştırmada, anketlere verilen yanıtlar okul bazında değerlendirilmeyecektir. Öğretmen yanıtlarının objektif olması için yanıtlanmış anketler kesinlikle yöneticilere gösterilmeyecektir.

Ankette, okulunuzdaki yönetimsel sorunları değerlendirmeniz istenmektedir. Bu nedenle konuyla ilgili olarak aşağıda verilmiş olan ifadelere ilişkin görüşlerinizi **ifadenin karşısında yer alan seçeneklerden birinin üzerine X işareti koyarak belirtiniz.** Yapılacak olan değerlendirmede öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirileceğinden **lütfen adınızı yazmayınız.**

Araştırmanın sağlıklı bulgulara ulaşması, anketteki ifadelere gerçek anlamda görüş ve eğilimlerinizi yansıtmanıza bağlıdır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Yücel FİDAN
İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yük. Lis. Öğr.

Cinsiyetiniz:

-
- 1-() Kız
- 2-() Erkek

Öğrenim Düzeyiniz:

- 1-() Ön Lisans
- 2-() Lisans
- 3-() Yüksek Lisans

YİBO'daki Çalışma

Süreniz:

- 1-() 1-3 Yıl
- 2-() 4-6 Yıl
- 3-() 7-10 Yıl

Öğretmenlik

Alanınız:

- 1-() Sınıf Öğr.
- 2-() Branş

	KISALTMALAR: TK=Tamamen Katılıyorum K= Katılıyorum KK=Kısmen Katılıyorum KM=Katılmıyorum HK=Hiç Katılmıyorum	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Müdür yardımcılara, yeteneklerine uygun, dengeli görev dağılımı yapılmaktadır.	5	4	3	2	1
2	Okul müdürü, karar alma sürecinde ve diğer davranışlarda demokratik bir tutum sergilemektedir.	5	4	3	2	1
3	Okul müdürü, görevlerini zamanında ve planlamaya uygun yapmaktadır.	5	4	3	2	1
4	Okul müdürü, okuldaki işbölümünü, öğretmenlerin beklenti ve yetenekleri doğrultusunda öğretmenlerle birlikte yapmaktadır.	5	4	3	2	1
5	Okul müdürü, öğretmenlerin ekip(takım) çalışmasını desteklemekte ve teşvik etmektedir.	5	4	3	2	1
6	Okul müdürü, okuldaki işlerin yürütülmesini etkin bir şekilde koordine etmektedir.	5	4	3	2	1
7	Okul müdürü, öğretmenlere görevlerini sürdürmekten zevk alacakları bir çalışma ortamı düzenlemektedir.	5	4	3	2	1
8	Okul müdürü, öğretmenlerin moralini düzeltici ve yükseltici etkinlikler düzenlemektedir.	5	4	3	2	1
9	Okul müdürü, öğretmenlerin karşılıklı etkileşimlerini sağlayacak uygun iletişim ortamı sağlamaktadır.	5	4	3	2	1
10	Okul müdürü, uygulamada ortaya çıkan görüş ayrılıklarını(çatışmaları) yapıcı biçimde çözmektedir.	5	4	3	2	1
11	Okul müdürü, öğretmenleri değerlendirirken tarafsız(objektif) davranmaktadır.	5	4	3	2	1
12	Okul müdürü, göreve yeni başlayan öğretmenlerin okul kültürüne uyumlarına yardımcı olmaktadır.	5	4	3	2	1
13	Okuldaki personel sayısı, hizmetlerin yürütülmesi için yeterlidir.	5	4	3	2	1
14	Okul lojmanları, tüm personelin ihtiyacını karşılayacak sayı ve niteliktedir.	5	4	3	2	1
15	Okul işletmesi ile ilgili mevzuat yeterlidir.	5	4	3	2	1
16	Okula, alanında deneyimli olan personel atanmaktadır.	5	4	3	2	1
17	Öğrencilere, bireysel ve toplumsal sorunlara duyarlı olma bilinci yeterince kazandırılmaktadır.	5	4	3	2	1
18	Öğrencilerin, ilgi ve yetenekleri ortaya çıkarılmakta ve bu konuda yeterince yönlendirilmektedirler.	5	4	3	2	1
19	Öğrencilere, görevlerini öğrenme ve sorumluluk bilinci kazandırılmaktadır.	5	4	3	2	1
20	Öğrencilere, işbirliği yapabilme ve çevreye uyum gösterme becerisi kazandırılmaktadır.	5	4	3	2	1

	KISALTMALAR: TK=Tamamen Katılıyorum K= Katılıyorum KK=Kısmen Katılıyorum KM=Katılmıyorum HK=Hiç Katılmıyorum	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
21	Öğrencilerin, el ve zihin becerileri geliştirilerek çok yönlü yetiştirilmektedir.	5	4	3	2	1
22	Öğrencilere, sosyal etkinliklere katılma ve toplumsallaşma bilinci kazandırılmaktadır.	5	4	3	2	1
23	Öğrencilere, okulun amaçları yeterince kavratılmaktadır.	5	4	3	2	1
24	Öğrenciler, sınavlarla ilgili haklarının bilincindedirler.	5	4	3	2	1
25	Öğrenciler öğretmenleri, değerlendirme ve not takdirinde adaletli bulmaktadırlar.	5	4	3	2	1
26	Öğrenciler, okul kurallarını bilmekte ve uygulamaktadırlar.	5	4	3	2	1
27	Öğrencilere, mesleki rehberlik konusunda yeterli rehberlik yapılmaktadır.	5	4	3	2	1
28	Öğrenci sorunları, sınıf ve şube öğretmenlerince takip edilmekte ve çözülmektedir.	5	4	3	2	1
29	Öğrencilerin sağlık sorunları takip edilmekte ve zamanında çözülmektedir.	5	4	3	2	1
30	Öğrencilerin beslenme ile ilgili sorunları çözülmektedir.	5	4	3	2	1
31	Öğrencilerin, izin istekleri adaletli bir biçimde değerlendirilmektedir.	5	4	3	2	1
32	Okulda görevlendirilen belletmen sayısı yeterlidir.	5	4	3	2	1
33	Banyolar öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.	5	4	3	2	1
34	Çamaşırhanelerde, öğrenci çarşaf ve nevresimleri yeterli sıklıkta yıkanmaktadır.	5	4	3	2	1
35	Çamaşırhaneler, öğrenci çamaşırlarının yıkanmasında yeterli derecede hizmet etmektedir.	5	4	3	2	1
36	Okul taşıtı, öğrenci ihtiyaçlarını yeteri derecede karşılamaktadır.	5	4	3	2	1
37	Mutfakta çalışan personel sayı ve nitelikçe yeterlidir.	5	4	3	2	1
38	Mutfak personeli gerekli hijyen kurallarına uymaktadır.	5	4	3	2	1
39	Bulaşıkhanede, servis tabakları, kaşık, çatal, bardak vb. yeterince temiz yıkanmaktadır.	5	4	3	2	1
40	Okulda, yeterli öğretim araç ve gereci, öğretmenlerin kullanımına sunulmaktadır.	5	4	3	2	1

T.C
TUNCELI VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.62.00.05.460/

KONU : Anket Yapılması

27.05.03 5379

VALİLİK MAKAMINA

TUNCELI

İlimiz Pertek İlçesi Yatılı İlköğretim Bölge Okulu Sınıf Öğretmeni Yücel FİDAN'ın Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'nda Yönetimsel Sorunlara İlişkin Öğretmen Algıları Anketi ile ilgili vermiş olduğu 21.05.2003 tarihli dilekçesi ile İlçe Kaymakamlığının 02.05.2003 tarih ve 1116 sayılı yazısı ilişikte sunulmuştur.

Adı -geçen öğretmenin ilimiz dahilindeki Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'nda Yönetimsel Sorunlara İlişkin Öğretmen Algıları Anketini yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Öğretmen Yücel FİDAN' ın Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'nda Yönetimsel Sorunlara İlişkin Öğretmen Algıları Anketini yapmasını;

Tensiplerinize arz ederim.

EKLER

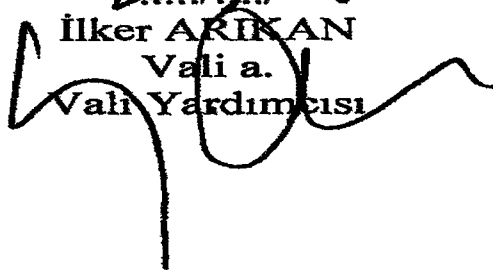
Eki: Yazı (1Adet)
Ek 2: Dilekçe (1 Adet)
Ek3: Anket (4 Sayfa)
Ek4: BilgiFormu (1Adet)

Veli CUMA

MilliEğitimMüdürü

OLUP
26.05.03
İlker ARIKAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

ANKET SORULARININ İSTATİSTİKSEL SONUÇLARI

EK 5

1

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	14	16	33	31	5	99
%	14,14	16,16	33,33	31,31	5,05	100,00

2

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	7	13	24	42	13	99
%	7,07	13,13	24,24	42,42	13,13	100,00

3

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	6	13	20	46	14	99
%	6,06	13,13	20,20	46,46	14,14	100,00

4

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	5	23	31	22	18	99
%	5,05	23,23	31,31	22,22	18,18	100,00

5

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	5	25	27	28	14	99
%	5,05	25,25	27,27	28,28	14,14	100,00

6

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	10	21	32	20	16	99
%	10,10	21,21	32,32	20,20	16,16	100,00

7

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	13	25	36	16	9	99
%	13,13	25,25	36,36	16,16	9,09	100,00

8

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	17	38	29	10	5	99
%	17,17	38,38	29,29	10,10	5,05	100,00

9

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	9	36	26	22	6	99
%	9,09	36,36	26,26	22,22	6,06	100,00

10

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	9	19	31	24	16	99
%	9,09	19,19	31,31	24,24	16,16	100,00

11

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	4	10	32	36	17	99
%	4,04	10,10	32,32	36,36	17,17	100,00

ANKET SORULARININ İSTATİSTİKSEL SONUÇLARI

EK 5

12

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	7	21	27	29	15	99
%	7,07	21,21	27,27	29,29	15,15	100,00

13

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	26	16	25	21	11	99
%	26,26	16,16	25,25	21,21	11,11	100,00

14

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	23	16	17	22	21	99
%	23,23	16,16	17,17	22,22	21,21	100,00

15

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	14	21	32	28	4	99
%	14,14	21,21	32,32	28,28	4,04	100,00

16

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	28	32	24	11	4	99
%	28,28	32,32	24,24	11,11	4,04	100,00

17

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	13	24	38	23	1	99
%	13,13	24,24	38,38	23,23	1,01	100,00

18

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	10	33	38	16	2	99
%	10,10	33,33	38,38	16,16	2,02	100,00

19

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	7	16	44	24	8	99
%	7,07	16,16	44,44	24,24	8,08	100,00

20

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	9	12	46	27	5	99
%	9,09	12,12	46,46	27,27	5,05	100,00

21

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	18	26	38	14	3	99
%	18,18	26,26	38,38	14,14	3,03	100,00

22

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	8	27	39	19	6	99
%	8,08	27,27	39,39	19,19	6,06	100,00

ANKET SORULARININ İSTATİSTİKSEL SONUÇLARI

EK 5

23

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	5	20	43	25	6	99
%	5,05	20,20	43,43	25,25	6,06	100,00

24

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	5	16	38	33	7	99
%	5,05	16,16	38,38	33,33	7,07	100,00

25

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	1	7	37	45	9	99
%	1,01	7,07	37,37	45,45	9,09	100,00

26

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	7	17	50	23	2	99
%	7,07	17,17	50,51	23,23	2,02	100,00

27

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	25	33	27	11	3	99
%	25,25	33,33	27,27	11,11	3,03	100,00

28

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	5	20	41	29	4	99
%	5,05	20,20	41,41	29,29	4,04	100,00

29

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	4	9	31	37	18	99
%	4,04	9,09	31,31	37,37	18,18	100,00

30

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	5	11	34	31	18	99
%	5,05	11,11	34,34	31,31	18,18	100,00

31

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	2	8	24	47	18	99
%	2,02	8,08	24,24	47,47	18,18	100,00

32

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	35	22	14	16	12	99
%	35,35	22,22	14,14	16,16	12,12	100,00

33

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	22	29	17	19	12	99
%	22,22	29,29	17,17	19,19	12,12	100,00

ANKET SORULARININ İSTATİSTİKSEL SONUÇLARI

EK 5

34

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	32	21	21	17	8	99
%	32,32	21,21	21,21	17,17	8,08	100,00

35

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	31	25	23	16	4	99
%	31,31	25,25	23,23	16,16	4,04	100,00

36

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	23	18	17	27	14	99
%	23,23	18,18	17,17	27,27	14,14	100,00

37

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	19	18	33	21	8	99
%	19,19	18,18	33,33	21,21	8,08	100,00

38

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	10	29	37	20	3	99
%	10,10	29,29	37,37	20,20	3,03	100,00

39

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	19	22	30	22	6	99
%	19,19	22,22	30,30	22,22	6,06	100,00

40

	HK	KM	KK	K	TK	Toplam
F	12	10	29	37	11	99
%	12,12	10,10	29,29	37,37	11,11	100,00

YİBO'lardaki Yönetim Boyutuyla İlgili Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri

ÖS	SN	SORU MADDESİ		HK	KM	KK	K	TK	TO	X	SS
1	16	Okula alanında deneyimli personel atanmaktadır.	F	28	32	24	11	4	99	2,30	1,12
			%	28,28	32,32	24,24	11,11	4,04	100		
2	8	Öğretmenlerin moralini düzeltici ve yükseltici etkinlikler düzenlemektedir.	F	17	38	29	10	5	99	2,47	1,05
			%	17,17	38,38	29,29	10,10	5,05	100		
3	13	Okuldaki personel sayısı, hizmetlerin yürütülmesi için yeterlidir.	F	26	16	25	21	11	99	2,75	1,35
			%	26,26	16,16	25,25	21,21	11,11	100		
4	9	Öğretmenlerin karşılıklı etkileşimlerini sağlayacak uygun iletişim ortamı sağlamaktadır.	F	9	36	26	22	6	99	2,80	1,08
			%	9,09	36,36	26,26	22,22	6,06	100		
5	7	Öğretmenlere görevlerini sürdürmekten zevk alacakları bir çalışma ortamı düzenlemektedir.	F	13	25	36	16	9	99	2,83	1,13
			%	13,13	25,25	36,36	16,16	9,09	100		
6	15	Okul işletmesi ile ilgili mevzuat yeterlidir.	F	14	21	32	28	4	99	2,87	1,10
			%	14,14	21,21	32,32	28,28	4,04	100		
7	1	Müdür yardımcılara, yeteneklerine uygun, dengeli görev dağılımı yapıl..	F	14	16	33	31	5	99	2,97	1,12
			%	14,14	16,16	33,33	31,31	5,05	100		
8	14	Okul lojmanları, tüm personelin ihtiyacını karşılayacak sayı ve niteliktedir.	F	23	16	17	22	21	99	3,02	1,48
			%	23,23	16,16	17,17	22,22	21,21	100		
9	6	Okuldaki işlerin yürütülmesini etkin bir şekilde koordine etmektedir.	F	10	21	32	20	16	99	3,11	1,21
			%	10,10	21,21	32,32	20,20	16,16	100		
10	5	Okuldaki işlerin yürütülmesini etkin bir şekilde koordine etmektedir.	F	10	21	32	20	16	99	3,11	1,21
			%	10,10	21,21	32,32	20,20	16,16	100		
11	10	Uygulamada ortaya çıkan görüş ayrılıklarını(çatışmaları) yapıcı biçimde çözmektedir. (1)	F	9	19	31	24	16	99	3,19	1,19
			%	9,09	19,19	31,31	24,24	16,16	100		
12	12	Göreve yeni başlayan öğretmenlerin okul kültürüne uyumlarına yardımcı olmaktadır.	F	7	21	27	29	15	99	3,24	1,16
			%	7,07	21,21	27,27	29,29	15,15	100		
13	4	Okuldaki işbölümünü, öğretmenlerin beklenti ve yetenekleri doğrultusunda öğretmenlerle birlikte yapmaktadır.	F	5	23	31	22	18	99	3,25	1,15
			%	5,05	23,23	31,31	22,22	18,18	100		
14	2	Karar alma sürecinde ve diğer davranışlarda demokratik bir tutum sergilemektedir.	F	7	13	24	42	13	99	3,41	1,10
			%	7,07	13,13	24,24	42,42	13,13	100		
15	3	Görevlerini zamanında ve planlamaya uygun yapmaktadır.	F	6	13	20	46	14	99	3,49	1,08
			%	6,06	13,13	20,20	46,46	14,14	100		
16	11	Öğretmenleri değerlendirirken tarafsız(objektif) davranmaktadır.	F	4	10	32	36	17	99	3,53	1,02
			%	4,04	10,10	32,32	36,36	17,17	100		

**YİBO'lardaki Pansiyon Hizmetleri Boyutuyla İlgili Sorunlara İlişkin
Öğretmen Görüşleri**

ÖS	SN	SORU MADDESİ		HK	KM	KK	K	TK	TO	X	SS
1	35	Çamaşırhaneler, öğrenci çamaşırlarının yıkanmasında yeterli derecede hizmet etmektedir.	F	31	25	23	16	4	99	2,36	1,20
			%	31,31	25,25	23,23	16,16	4,04	100		
2	32	Okulda görevlendirilen belletmen sayısı yeterlidir.	F	35	22	14	16	12	99	2,47	1,42
			%	35,35	22,22	14,14	16,16	12,12	100		
3	34	Çamaşırhanelerde, öğrenci çarşaf ve nevresimleri yeterli sıcaklıkta yıkanmaktadır.	F	32	21	21	17	8	99	2,47	1,32
			%	32,32	21,21	21,21	17,17	8,08	100		
4	33	Banyolar öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.	F	22	29	17	19	12	99	2,70	1,34
			%	22,22	29,29	17,17	19,19	12,12	100		
5	39	Bulaşıkhanede, servis tabakları, kaşık, çatal, bardak vb. yeterince temiz yıkanır..	F	19	22	30	22	6	99	2,74	1,18
			%	19,19	22,22	30,30	22,22	6,06	100		
6	38	Mutfak personeli gerekli hijyen kurallarına uymaktadır.	F	10	29	37	20	3	99	2,77	0,99
			%	10,10	29,29	37,37	20,20	3,03	100		
7	37	Mutfakta çalışan personel sayısı ve nitelikçe yeterlidir.	F	19	18	33	21	8	99	2,81	1,21
			%	19,19	18,18	33,33	21,21	8,08	100		
8	36	Okul taşıtı, öğrenci ihtiyaçlarını yeterli derecede karşılamaktadır.	F	23	18	17	27	14	99	2,91	1,40
			%	23,23	18,18	17,17	27,27	14,14	100		

EK – 6'nın Devamı

YİBO'lardaki Öğrenci Hizmetleri Boyutuyla İlgili Sorunlara İlişkin

Öğretmen Görüşleri

ÖS	SN	SORU MADDESİ		HK	KM	KK	K	TK	TO	X	SS
1	27	Öğrencilere, meslek rehberlik konusunda yeterli rehberlik yapılmaktadır.	F	25	33	27	11	3	99	2,33	1,07
			%	25,25	33,33	27,27	11,11	3,03	100		
2	21	Öğrencilerin, el ve zihin becerileri geliştirilerek çok yönlü yetiştirilmektedir.	F	18	26	38	14	3	99	2,58	1,04
			%	18,18	26,26	38,38	14,14	3,03	100		
3	18	Öğrencilerin, ilgi ve yetenekleri ortaya çıkarılmakta ve bu konuda yeterince yönlendirilmektedirler.	F	10	33	38	16	2	99	2,67	0,94
			%	10,10	33,33	38,38	16,16	2,02	100		
4	17	Öğrencilere, bireysel ve toplumsal sorunlara duyarlı olma bilinci yeterince kazandırılmaktadır.	F	13	24	38	23	1	99	2,75	0,99
			%	13,13	24,24	38,38	23,23	1,01	100		
5	22	Öğrencilere, sosyal etkinliklere katılma ve toplumsallaşma bilinci kazandırılmaktadır.	F	8	27	39	19	6	99	2,88	1,01
			%	8,08	27,27	39,39	19,19	6,06	100		
6	26	Öğrenciler, okul kurallarını bilmekte ve uygulamaktadırlar.	F	7	17	50	23	2	99	2,96	0,88
			%	7,07	17,17	50,51	23,23	2,02	100		
7	20	Öğrencilere, işbirliği yapabilme ve çevreye uyum gösterme becerisi kazandırılmaktadır.	F	9	12	46	27	5	99	3,07	0,98
			%	9,09	12,12	46,46	27,27	5,05	100		
8	23	Öğrencilere, okulun amaçları yeterince kavratılmaktadır.	F	5	20	43	25	6	99	3,07	0,95
			%	5,05	20,20	43,43	25,25	6,06	100		
9	28	Öğrenci sorunları, sınıf ve şube öğretmenlerince takip edilmekte ve çözülmektedir.	F	5	20	41	29	4	99	3,07	0,93
			%	5,05	20,20	41,41	29,29	4,04	100		
10	19	Öğrencilere, görevlerini öğrenme ve sorumluluk bilinci kazandırılmaktadır.	F	7	16	44	24	8	99	3,10	1,01
			%	7,07	16,16	44,44	24,24	8,08	100		
11	24	Öğrenciler, sınavlarla ilgili haklarının bilincindedirler.	F	5	16	38	33	7	99	3,21	0,97
			%	5,05	16,16	38,38	33,33	7,07	100		
12	40	Okulda, yeterli öğretim araç ve gereci, öğretmenlerin kullanımına sunulmaktadır.	F	12	10	29	37	11	99	3,25	1,16
			%	12,12	10,10	29,29	37,37	11,11	100		
13	30	Öğrencilerin beslenme ile ilgili sorunları çözülmektedir.	F	5	11	34	31	18	99	3,46	1,07
			%	5,05	11,11	34,34	31,31	18,18	100		
14	25	Öğrenciler öğretmenleri, değerlendirme ve not takdiriinde adaletli bulmaktadırlar.	F	1	7	37	45	9	99	3,55	0,80
			%	1,01	7,07	37,37	45,45	9,09	100		
15	29	Öğrencilerin sağlık sorunları takip edilmekte ve zamanında çözülmektedir.	F	4	9	31	37	18	99	3,57	1,02
			%	4,04	9,09	31,31	37,37	18,18	100		
16	31	Öğrencilerin, izin istekleri adaletli bir biçimde değerlendirilmektedir.	F	2	8	24	47	18	99	3,72	0,93
			%	2,02	8,08	24,24	47,47	18,18	100		